

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru“ pentru literatură 2008

Climat

literare

44

Anul 5
iulie
2011

Director fondator:
Ion Iancu Vale

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

**Aproape în
fiecare clipă
stă secretul
vieții**

Artur Silvestri

In memoriam

Semnează în acest număr...

Ion Iancu Vale	Text despre cele trei tăceri ale pelerinului	pag. 3
Ion Iancu Vale	Artur Silvestri, sau trenul pierdut	3
Mariana Brăescu Silvestri	Fațetele unui portret	4
Teodora Mândru	O carte onestă	5
Mariana Brăescu Silvestri	Sfârșitul povești sau noaptea aceea	6
Artur Silvestri	Veneția fără Isadora	7
Adrian Dinu Rachieru	Un enciclopedist fantast	8
Constantin Miu	Intelectualul renascentist	9
Artur Silvestri	Belle qui tient ma vie	10
Mariana Brăescu Silvestri	O elegie a vieții	12
Artur Silvestri	Trandafirul roșu	12
Artur Silvestri	Pescăruși, înserare și cer plumburiu	13
Artur Silvestri	Zile de neuitat	13
Artur Silvestri	Printre lanurile de lavandă	13
Lucian Gruia	Artur Silvestri: Zile de neuitat. Trepte inițiatice?	14
Ion Marin Almajan	Nu mi-a fost dat să cunosc o personalitate mai generoasă...	16
Zenovie Cârlogea	Artur Silvestri avea un simț exact al valorilor	17
Corneliu Bucur	Artur Silvestri - unul dintre ultimii mari Bijutieri ai României	18
Al. Florin Țene	Artur Silvestri ne luminează „taina timpului nemărginit“	20
Artur Silvestri	Dincolo de „regionalismul creator“	21
Dan Brudașcu	Revolta fondului neconsumat. Cazul Zaharia Stancu.	22
Artur Silvestri	Soartă postumă, istorie stranie	23
Ion Pachia Tatomișescu	Miron Radu Paraschivescu la o lectură de argint	24
George Roca	Correspondență virtuală cu Artur Silvestri (1)	26
Paula Romanescu	Lansare de carte: Elena Buică - „Luminișuri“	28
Al. Florin Țene	Poeme	29
George Coandă	Pelerinul cu chip vizionar	30
Emil Perșa	Biblioteca Academiei Române	31
Gheorghita Badea	Apologie și contestare în didahiile lui Antim Ivireanul	32
Mihai Antonescu	Maria din rugăciune	34
Corneliu Leu	Soarta meritocratică a redresării societății românești (2)	35
Andrei Oișteanu	Eugene Ionesco, între oroare de a trăi și oroare de a muri (2)	36
Marilena Velicu	Poeme	37
Gheorghe Constantin Nistoroiu	Crucea și Învierea în poezia Golgotei românești (2)	38

Adresa redacției principale:

Aleea Arcașilor, bl. 36, sc. B,
ap. 23, Târgoviște, România

Telefoane:

0722 702 578, 0741 732 122

E-mail: ioniancuvale@yahoo.com

Redactor-șef (fondator): Mircea Cotârță, Redactor principal (fondator): Sbastian Drăgan

Colegiul redacțional: Grigore Grigore, Gheorghe Palel, Nicu Tănase, Florea Turiac

Redacții asociate - România: Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, Deva, Focșani, Iași, Suceava, Turnu Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Oradea, Ploiești, Vrancea;

Alte țări: Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Republica Moldova, Serbia, S.U.A., Ucraina. - **Fotoreporter:** Tiberiu Ruscescu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Tehnoredactare: Florin-Lucian Dragoș ■ 0730 863 602 ■ dragosflorinlucian@gmail.com ● Culegere text: Reta Sofronie ● Corectură: Manuela-Elena Dragoș

Revistă editată de Societatea cultural istorică „ARM” Târgoviște ■ ISSN 1843-035X

Apare sub egida Consiliului Județean Dâmbovița prin Centrul Județean de Cultură Dâmbovița și cu concursul Fundației „Renașterea Pietroșitei - Ruralia”

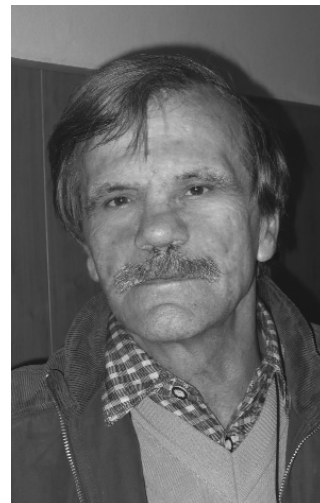
**Ion
Iancu
Vale**

Text despre cele trei tăceri ale pelerinului

În desele sale plecări de acasă, când îi scâncea a drum călcâiul își punea în traista sa de pelerin trei tăceri. O tăcere pentru bunătate, una pentru iubire și o alta pentru luptă. La plecare își aranja cu pietate bagajul, căci este știut că nimic nu-i mai frumos ca atunci când ești bun și nu te lauzi, când iubești și nu lași decât ochii să o

spună, când lupti și nu ți se aud decât dinții scrâșnind. La început traista i se părea ușoară și înainta cu temeritate pe drumul pavat cu dalele unor noi speranțe. Dar pe măsură ce mergea traista lui devenea tot mai grea, grea ca pământul,

rănindu-i grumazul și glezna și inima. Cel mai rău era atunci când îi sângera inima și tăcerile lui nu le auzea nimeni. Era tentat să arunce traista cu tăceri cu tot, dar nu se îndura. O poartă și acum, și-i tot grea, grea ca pământul.

Doar că între timp tăcerile sale au început să devină strigăte, chemări și ecouri...

Artur Silvestri, sau Trenul meu pierdut

internațional, cu care se găsea într-o strânsă relație de colaborare, având ca numitor comun legături de profil cu mișcarea culturală din țară dar și cu cea din diaspora românească.

Am discutat astfel, cu valorosul om de cultură, în biroul său din capitală, unde i-am dat una dintre cărțile mele de poezie, i-am prezentat puncte de vedere proprii și unele dintre intențiile mele de activitate viitoare (în acea perioadă tocmai cloceam oul din care avea să iasă nu peste mult timp revista « Climate literare » și pe care în mod sigur nu ar fi ignorat-o). Vădit interesat AS-ul a programat o întâlnire în care să punem la punct un anumit program de lucru. Dar nu a fost să fie așa. La scurt timp M. I. V. a « plecat » pe alte « meleaguri » mai bune, mai rele, doar el o știe, la fel ca și Maestrul Artur,

căruia iată acum « Climate literare » îi aduce prinos de caldă amintire și sincer omagiu.

Căci Artur Silvestri a fost și este un Nume care nu se poate șterge. Creator foarte productiv și de indiscutabilă valoare, cu abordări tematice diverse, deopotrivă clasic și modern, realist și supra-realist, el a dăruit culturii românești o amplă și importantă moștenire literară dar și azimuturi originale pentru perpetuarea spiritualității românești. Scriitor, istoric, editor, critic literar, fondator și conducător a multor publicații, promotor cultural și manager a fost deopotrivă adulat și denigrat.

De ce denigrat? Pentru că i s-a atribuit o mare culpabilitate, o vină de neirtat(în vremurile acestea când se vrea și se face tot ce este posibil pentru neantizarea culturii și spiritualității românești), și anume de a fi fost un mare patriot, un român adevărat și un bun creștin. « Vina » lui a fost și aceea de a-și fi iubit Țara și Neamul mai presus decât orice și mai ales de a fi luptat pentru ființa lor sacră, iar cine iubește profund, moare devreme, dar trăiește veșnic în sufletul celor pe care i-a iubit .

Ion Iancu Vale

Sunt unul dintre cei care am pierdut, de-a lungul timpului, în viața asta, multe trenuri. Nu m-am hotărât încă să stabilesc cauza acestui fenomen (să fie vorba de nehotărâre, neîndrăzneală, indolență, destin...) .

Unul dintre aceste , ale mele, fluturări de mână ar putea fi și ratarea unei colaborări cu Artur Silvestri, acest remarcabil și controversat om de cultură modern. Șansa de a-l cunoaște personal mi-a oferit-o , regretatul meu prieten, Mihail I. Vlad, poet, editor și neostenit animator cultural

**Mariana
Brăescu Silvestri**

Cum l-am cunoscut eu pe Artur Silvestri? Această carte mă face să-mi amintesc. Era spre sfârșitul anului 1981, venisem de puțin timp în București, pentru a fi unul din redactorii fondatori ai SLAST (Suplimentul literar artistic al Scânteii Tineretului). Apariția unei noi reviste literare era neliniștitoare pentru ambele reviste literare de la centru, atât pentru Luceafărul cât și pentru România Literară. Deși cele două reviste erau în conflict iremediabil, față de noua apariție aveau aceeași aversiune. Teama era de ideologie. Nu știu dedesubturile înființării acestei reviste dar înclin să cred că a fost una din întâmplările benefice. Nu cunoșteam nici dedesubturile politice cum nu cunoșteam nici luptele literare.

Cunoșteam literatura, nu scriitorii, cu atât mai puțin conflictele mai mult sau mai puțin literare. Eram deci, în primele săptămâni în

Fațetele unui portret

**Prefață la volumul „ARTUR SILVESTRI -
Așa cum l-am cunoscut”**

redacția revistei și Mircea Nedelciu (colaborator, scriitor tânăr și un omminunat) stătea în fața ferestrei de la etajul III și comenta: „Iată-l pe Silvestri, vine la Luceafărul. M-am vă-zut cu el ieri. Mircea, mi-a spus, am aflat că vrei să intri corector la SLAST. Bine faci, o să ai multă treabă la analfabeții ăia.” Așadar și eu eram unul din „analfabeții” ăia. Am venit repede la fereastră și l-am văzut.

Parcase mașina și se îndrepta spre intrarea pentru Luceafărul. Ambele reviste erau în Casa Presei, cum i se spune astăzi, în cele două aripi laterale. Artur Silvestri era unul din cei care scrisese o notă ironică față de noua revistă în care își arăta din plin rezerva. Arăta așa cum părea din scris, foarte serios, foarte dur, sumbru chiar. Îl știam din foto-

**ARTUR SILVESTRI
în perioada luceferistă:
un critic dur, neiertător,
de temut**

grafiile care însoțeau cronicile, așa cum cunoșteam majoritatea scriitorilor. Avea o reputație de critic dur, neiertător, de temut. Nu știam atunci, cum nu știa nici el, că viața va face ca peste doi ani să ne întâlnim pentru totdeauna.

Cei mai mulți dintre cei care ar fi putut depune mărturie despre felul în care l-am cunoscut pe Artur Silvestri nu

mai sunt în această lume. Pentru că Artur Silvestri a căutat compania înțelepților, în locul colegilor de generație, despre Artur acești înțelepți, acești mari oameni de cultură numai pot să scrie: nici Zoe Dumitrescu-Bușulenga, nici profesorul George Muntean, nici Paul Anghel, nici Mitropolitul Nestor Vornicescu, nici pictorul Ion Mirea, nici criticul Mihai Ungheanu, nici savantul mitropolit Antonie Plămădeală, nici arheologul Dinu Adamășteanu, nici Edgar Papu, nici scriitorul Traian Filip, nici... atâția oameni care l-au știut, l-au admirat și unii poate l-au și iubit.

Cartea pe care am tipărit-o cuprinde mărturiile celor care având vârsta și norocul să-i supraviețuiască au dorit să evoce imaginea lui Artur Silvestri așa cum fiecare din ei a perceput-o, începând de pe băncile liceului și până în ultimii ani, demaximă activitate de la ARP. Un portret în multe fațete, o singură personalitate. Pentru că n-ar fi putut încăpea toate într-o carte, cum e și firesc, urmează al doilea volum. Și reamintindu-mi cum l-am cunoscut, îmi dau seama încă o dată că și eu trebuie să mă grăbesc să public cartea mea despre Artur, din momentul în care l-am văzut atunci, prin fereastră, pentru prima oară, și oprindu-mă atunci când a trebuit să învăț, dureros, ce înseamnă „până când moartea ne va despărți”.

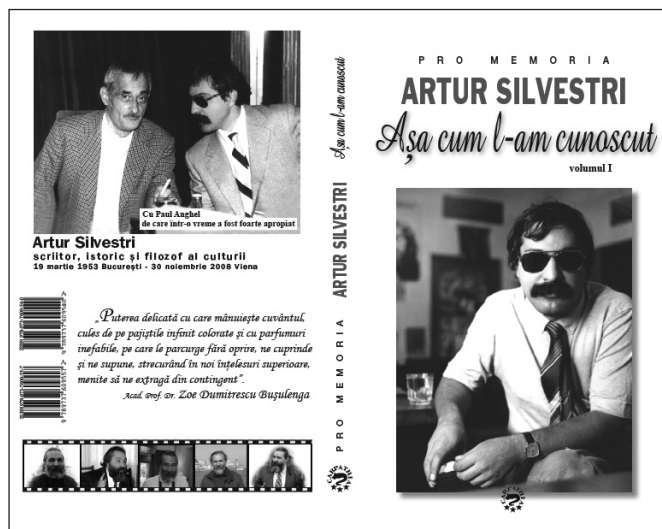
Teodora Mândru

ARTUR SILVESTRI-așa cum l-am cunoscut, este un titlu onest, care cere o carte onestă. Am scris cum l-am cunoscut fiecare, cum l-am perceput sau înțeles, cum l-am reflectat în oglinda sufletului și a conștiinței noastre. Atât. Pentru că, să recunoaștem, nimeni nu deține adevărul complet despre această personalitate complexă, care încă se dezvăluie ochilor noștri prin scrieri, prin documente, fapte, amintirile celorlalți. Fiecare, o mică parte. Am crezut la început că voi închea această carte repede, în câteva luni după plecarea lui spre eternitate, judecând după sutele de scrisori și mesaje electronice pe care le primeam de la scriitori, discipoli, cititori, impresionați de personalitatea și faptele lui, îndurerați de pierderea neașteptată. Dar în curând ne-am dat seama (pregătirea cărții fiind coordonată de Mariana Brăescu), că nu am fi făcut decât să edităm o nouă carte a lacrimilor.

A trebuit să-i dau dreptate din nou (pentru a câta oară?) lui Artur Silvestri care credea că fiecare carte are viața ei, se încheagă într-un spațiu tainic și apare la lumină, atunci când trebuie și poate fi primită. Pentru că a fost necesar să mai treacă timp, să se potolească sau să se afunde, ca pâraurile în albiu subpământene, vârtejurile durerii și emoțiilor, să limpezim oglinda

0 carte onestă

Prefață II la volumul „ARTUR SILVESTRI - Așa cum l-am cunoscut“

sufletului și a conștiinței să realizăm că, așa cum spunea cineva în interviu „Noi, cei care l-am cunoscut pe Artur Silvestri, suntem privilegiați”, pentru a putea povesti și a scrie despre el. Am alcătuit această carte împreună cu scriitori, critici literari, jurnaliști etc, care ne-au trimis propriile materiale sau au participat la discuții, interviuri despre Artur Silvestri, oameni care l-

au cunoscut, au colaborat cu el, au avut o comunitate de idei, vise, planuri, acțiuni, unii au fost îndrumați și promovați de Artur Silvestri. Le mulțumesc tuturor pentru amintirile depănate, dar și pentru informațiile și explicațiile evenimentelor din lumea politică și literară ante și postdecembristă, pentru a înțelege nu doar viața și activitatea lui Artur Silvestri, dar și ceva în

plus despre ceea ce am trăit sau trăim azi.

În ultimele pagini, cele mai grele poate, amintirile celor care i-au dat viață, părinții săi, Alexandru și Georgeta, care au plecat, de puțin timp învinși de durere, să-și caute pacea sufletului, alături de unicul lor fiu de care au fost toată viața atât de mândri și atât de bucuroși până în ziua deznădejdiei. Cred că și prin această carte, suntem martori sau părtași, în măsura în care prețuim și valorificăm ceea ce am primit la trecerea lui Artur Silvestri din această viață în locul binemeritat din istoria culturii române.

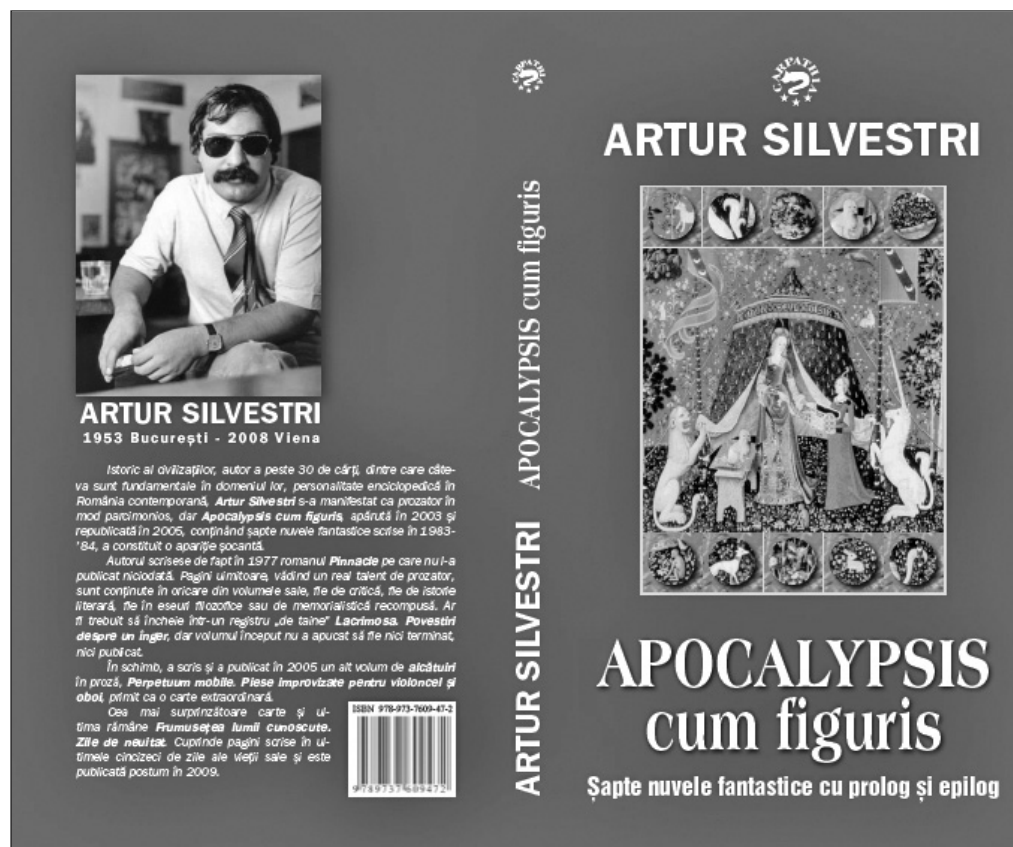

Sfârșitul poveștii sau Noaptea aceea

Prefață la volumul
„Apocalypsis cum
figuris” de Artur
Silvestri

**Mariana
Brăescu Silvestri**

Sunt prima care să recunosc că am greșit. Am crezut atunci, la început, citindu-i primele povești, că pentru Artur Silvestri proza este un violon d'Ingres. Cu o singură excepție, povestirile din acest volum au fost scrise în emoția atât de roditoare din lunile când soarta ne îndrepta definitiv unul către celălalt. Era demult, era acum 26 de ani. Scriam ca în transă pentru ca noaptea târziu să-i citesc la lumina tainică a veiozei rândurile care îl încremeneau. Și din timp în timp, îmi dădea și el pagini din scrisul său ca un răspuns grav, neașteptat, un sunet de haut-bois. Artur Silvestri, temutul critic, primul în elita tinerilor scriitori, „micul Călinescu”, talentatul intelectual își permitea, credeam eu, li bertatea emoției. Scria proză. Proximitățile literare dau dovada gustului său rafinat și a culturii. Prea intelectuale pentru

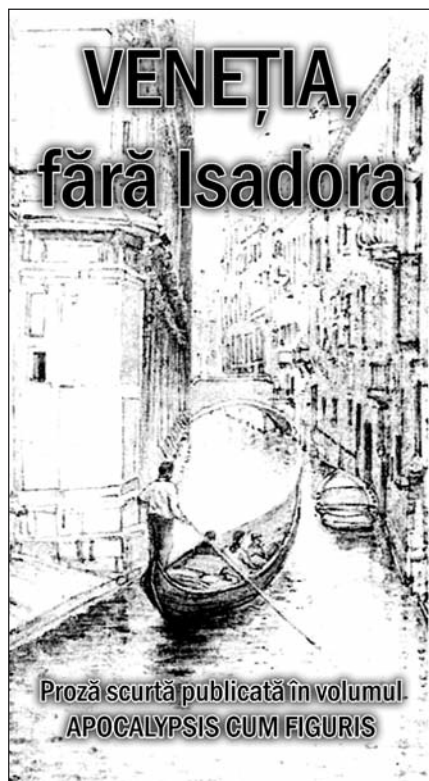

un cititor obișnuit? Poate, dar perfecte și perfect explicabile pentru tânărul cărturar. Încrezător în steaua sa de critic literar, de filozof și istoric al civilizațiilor și el le așeza, poate, pe alt palier deși unul atât de aproape de inimă. A lăsat să se scurgă două decenii până când a publicat această culegere de alcătuiri cum le numea. A dat volumului titlul poveștii pe care am trăit-o amândoi într-o noapte de Crăciun de acum exact 26 de ani: Apocalypsis cum figuris. De atunci am parcurs împreună, în sute de nopți - sute de drumuri și

în zeci de nopți chiar drumul din această poveste.

Și totuși, de ce țin minte atât de bine noaptea aceea? Gesturile din mașină? Gesturile lui, gesturile mele? Încântarea, încordarea fiecăruia dintre noi și neliniștea, abia bănuită? De ce, când recitesc aceste pagini, recunosc, ca și cum m-aș uita într-o oglindă magică, cuvintele nescrise, gesturile nepovestite, îi știu răsuflarea, mirosul tutunului și e de ajuns să închid ochii ca să simt definitiv arsura gerului aspru, uscat. Totul e poveste și totul e

adevărat, chiar și finalul tragic, acela care avea să se petreacă însă 25 de ani mai târziu, tot înainte de tainica sărbătoare a Crăciunului. Și nu conțenesc să mă întreb cum de a știut Artur să scrie la fel de exact, la fel de adevărat încă de atunci și destinul Mariei? I l-a lăsat ca pe o parti tură, pe singura partitură pe care o va mai cunoaște vreodată: „...singurătatea o împresurase. Răsărise luna; însă cerul adânc pierduse stelele pentru totdeauna”.

Artur Silvestri

Departe, alunecând pe sub sălcii, înaintase o barcă; Isadora văzu doar lopețile lungi săltând, ca leghăname de muzică. Apele rămăneau însă, către ei, imobile. Ochii împăienjeniți pre simțeau amiaza toridă; ea ascultă, abandonându-se zilei fără sfârșit, vântul. Netezise apoi, fără gânduri, părul agitat; avea, ca să-l adune, gesturile iuți, secrete, ale vietăților libere. Pe frunte i se mișcă o picătură de transpirație și îi alunecă pe obraz. Isadora păru că se scufundă și mai adânc în ape. Mai încolo de păduri, aproape nevăzută, barca înainta și femeia auzi distinct vâslele cu ritmul lent, sonor, valurile susurând străine de lumea armonică unde coborâse. Când, mult mai târziu, deschisese ochii văzu trestii îngălbenite, lineare, și departe, către orizont, un acoperiș roșu, alcătuit din olane. Printre genele umede culorile pătrundeau învălmășite, ca o pastă geneziacă unde formele încă nu s-au născut, despărțite numai de concentrațiile materiei. Isadora își ascultă respirația grea, semn al verii copleșitoare. Pe lângă ea creșteau

ierburile înverzite și din pământul acoperit de frunze străvechi, ieșiră, ca într-o magie a lumii dezlănțuite, florile. Simți, fără să știe, un ecou rece, ca și cum totul ar fi început, în jurul ei, să se rotească, lăsând să se amestece iernile grele, cu copacii goi și troieniți de zăpezi; primăverile dureroase, împânzind aerul cu mirosurile euforice ale vegetației, verile somnolente și toamnele adânci, singuratic și mortale: un caleidoscop fără timp, de unde ea va lipsi. Înainte de lumea pe care ea o cunoaște, apele se revărsaseră peste maluri și ierburile crescuseră nebune, frunzele, acum verzi, foșniseră de milioane de ani fără să fie auzite de om. Privirile ei nu întâlniseră vietățile care, înainte ca universul să-i recompună - din culorile otrăvite ale cetii - ochii, se mișcaseră sălbatic pe ape și peste păduri. Tot ceea ce trăia n-o cunoscuse pe Isadora. „Va fi seară“, gândise fără auz și simți abia târziu umezeala apei care, înaintând peste trepte, îi cuprinse tălpile. Ar fi trebuit poate să tremure, însă liniștea acvatică, urcând din toate părțile către ea, îi plăcu. Străină de priveliști, Isadora știu că acolo, unde culorile nu se născuseră, începuse să plouă. Erau, mai întâi, dogoarea ucisă și sunetul cotropitor, o neliniște în care beatitudinea privirii pasive încă nu stăpânea decât poate gândul memoriei fără origini. Prin ușa deschisă, ploaia venea cu răcoarea distilată și cu cețurile ei ca de potop. Apele sure, grele, răscolind vegetația, lăsasera totuși potecile libere, smulse din torentul care pornise din nevăzut. Pe fereastră, Isadora zărise cărarea pietruită înecată de ape, ca atunci și, ca într-o hipnoză, i se păru că deschise, plutind, o ușă înaltă, din lemn brun; și o auzi lipindu-se, în camera întunecată, de zid, cu un zgomot scurt, ca un pocnet de pistol. Îi plăcuse, însă, lumea aceea obscură, pe unde vânturile misterioase, aducătoare de ploi, păreau

să se elibereze din vrăji arhaice: o suviță de păr tremură, neagră, peste ferestrele albite acum. Umbra ei, aeriană, pătrunsese în camerele adânci, pe unde luminile ieșeau dintre îndepărtatele vitralii, colorând sângieru visul. Trecu, pipăind, pe lângă mobila grea, încrustată, simți opacă pielea de Cordoba și argintul moale al tăvilor, sclipind ca o apă putrezită; înaintă prin odăile stranii, pe unde, tânără și atunci, poate mai bătrână decât azi, învățase să descrie misterele semnelor cabalistice. Trecu prin ușile înalte, pe sub lampadare de cristal pe care nu le auzi izbindu-se deși aerul, solidificat, le tulburase, văzu candelabrele baroce de Baccarrah, vitrinele oarbe cu porțelanuri, lăzile închise cu lacăte, canapeaua de pluș roșu, ca de sânge închegat. În nări, mirosul încetase s-o mai neliniștească; știa că nimic din acestea nu era adevărat și ploaia veche, fantastică, îi reaminti abstracta ei genealogie care este natura. Când își potrivise, cu un gest absent, ceasul de buzunar, înțelese, fără cuvinte, că noaptea venise deja. Însă departe, către mare, cerul era încă albastru și înaintea lui, pe canale, se defășurau, în lungi ovale sângerii, luminile amurgului. Înaintau încet, lovind ritmic din lopeți și el tăcuse simțind laguna putrezită și coloanele măcinate, ierburile marine înghețând fără vârstă, caii de metal, pe deasupra piețelor largi, pustii, acope rindu-se de broboașele acvatice ale nopții. Își așază mai bine pălăria de panama și își căută, eliberat de apăsarea zilei destrămate, port țigaretul.

Fumul amețitor al țigării îl trezise totuși, și atunci, de sub genele îndepărtate, sclipind ca un fulger, la fereastra purpurie unde perdele lungi se zbăteau ca niște ploi torențiale, văzu ochii ei acva-

**Continuare în
pagina 39**

Un enciclopedist fantast

**Adrian Dinu
Rachieru**

Ocnaș al scrisului nocturn, asemi-șantieristic - de muntele de fișe și dosare, Artur Silvestri scrie dintotdeauna. Scrisul este viața, zi ce apodictic domnia-sa. Ideea cumplită, de nesuportat, că i-ar putea fi furate orele de scris l-a vizitat, totuși. Dar s-a lepădat, nu tocmai lesnicios, de această temere spăimoasă. Și în foiala proiectelor urieșești, de ab sorb ție enciclopedică, mânat de impulsuri secrete deturnându-i energiile, scriitorul ivește ritmic, recuperator, titluri de altădată, îngropate ori rătăcite în stiva manuscriselor. Este impresionantă, la o primă ochire, suprafața preocupărilor sale. Cu gust semiprofetic, Artur Silvestri palpează originismul cultural, umple goluri, evi-dențiază orele astrale și răspunsul autohton. Închipuie, așadar, largi panouri privind geografia literaturii proto-române, coboară în substratul getic, developează spiritualitatea patristică. Propune, se vede bine acum, o sinteză istoriografică, acri bios documentată, fructificând cercetări alcătuite cu ani în urmă. Altfel zis, descoperă realitatea strămoșilor, aducând la lumină urmele, ale familiei sau ale neamului. Negreșit, când e vorba

de stu dii mai vechi, unele chiar netipărite (încă) în limba română, pecetea unei vâr-ste (intelectuale, îndeosebi, dar și sufletești) se simte. A vem, în totul, în această stăruință risipită de-a lungul câtorva decenii de trudă tenace, un critic artist, în descendență călinesciană, de cert rafinament stilistic și, să nu uităm, cu apetit doctrinar. Bătăios în perioa da lu-ceferistă, angajat în felurite campanii de presă, oferindu-și apoi o voluntară retragere (dispariția publică fiind o întremătoare adâncire în sine), Artur Silvestri împacă - aș zice miraculos - succesul în afaceri (fiind, se știe, un expert în piața imobiliară) cu largile desfășurări eseistice, încercând a descifra pentru noi „revolta fondului neconsumat“, procesele mode-latoare enigmatice, ciclicitatea cu irizări fantastice. Era ușor de bănuir că instinctul epic lucra în ființa cărturarului. Artur Silvestri are, neîndoios, magia ficțiunii

(cum se pronunța chiar domnia-sa, folosind invocata sintagmă pentru Mesure d'une ombre, romanul lui Paul Lahovary). Așa fiind, nu e de mirare că lite ra tura enigmatică i-a confiscat interesul în anii juneții; iar compozițiile de atunci sunt, în fine, dezvăluite în Apocalypsis cum figuris (Ed. Carpathia Press, 2003). Fiindcă opul în discuție recuperează șapte nule fantastice, izvodite între 1983-1984 la Snagov și Izvorul Mureșului. E drept, una dintre ele (e vorba de Geneza, după Balzac e din 1977). Aceste șapte compoziții se alătură unui roman (Pinnacle, tot din 1977, încă necunoscut) și fac dovada că avem în Artur Silvestri un prozator secretos și parcimonios. Bineînțeles, efortul de a cerceta această recoltă prozastică în ramă contextuală ne invită să chestionăm epoca. Erau anii explozivi ai realismului magic sud-american. Dar, observăm iute, prozatorul - atent la proximități - nu e îndatorat vreunui model. Dominanta scrisului său, tutelat de o memorie care, luxuriant, se desfășoară îndărăt, penetrează, ine vitabil, și epica. Artur Silvestri ne propune, deseori, un imaginar activ, reverbe rând liturgic; întotdeauna însă folosește pastă geneziacă, într-o regresie îmbibată de straniețe, dezvăluind - pe un fabulos scenariu mitic - noi straturi ale arhaicității. Încât, vorba autorului, „totul pare să fi fost scris“. Sunt descrieri fastuoase, de o lentoare a acumulărilor care amin tește, cred, de o epicureică plăcere barbiană, savurând textul; și, desigur, de un ecou eliadesc, rodind în această formulă, o scriitură până deunăzi încă tănuiră. Hotărându-se, târzior, să se îngrijească, gospodărește, de ma nus cri sele care așteaptă, vai, de atâta vreme lumina tiparului, Artur Silvestri este promis unei cariere internaționale. Profeția, nu doar a noastră, va primi în anii care vin, sunt convins, o strălucită confirmare.

Constantin Miu

Prozele lui Artur Silvestri din volumul *Perpetuum mobile* (sub-intitulat *Piese improvizate pentru violoncel și oboi*) stau sub pecetea vagului, a indefinitului și a ipoteticului. Ele continuă, în aceeași manieră, pe cele din *Apocalypsis cum figuris* – după cum mărturisește autorul. Și acolo și aici, avem de-a face cu „o epică de stări sufletești tot atât de puțin explicabile ca și mișcările aparent ininteligibile ale Naturii.”

În *Perpetuum mobile*, stările sufletești cu nepuțință de explicat de unde vin/provin și cum se cristalizează sunt puse în legătură fie cu tema scriitorului/ creatorului, fie cu cea a personajelor: „Uneori aștepta puțin (...) Cuvintele veneau cu el (...) și abia așteptau să fie așternute pe hârtie (...) Alteori, aștepta mult, fără rost, neliniștit că, poate, le-a pierdut. Dar, până la urmă, (...) cuvintele veneau, în cele mai diferite înfățișări, ascunzând sau descoperind idei, chipuri, uneori chiar și o poveste (...) Se gândise câteodată că, poate, și fiindcă fapăturile

Intellectualul renascentist

Postfață la volumul „*Perpetuum mobile*”
de Artur Silvestri

lui care îi vorbeau, aveau ceva sub-lunar, secret, uneori nefiresc și, poate, și fiindcă poveștile lui, sau despre el, erau un fel de enigme.” (Belle qui tient ma vie). Proza aceasta este concepută ca metatext, scriitorul-creator fiind el însuși personaj: „Privise lung către mare, peste terasa pustie unde alesese să se odihnească, să-și bea cafeaua de după-amiază și să scrie (...) Luă stiloul de pe masă (...) și începu să scrie...”. Pentru scriitorul-creator, notarea senzațiilor ca și a imaginilor percepute este asemănătoare cu schițele pictorului, iar metamorfozarea lor în operă literară are ceva enigmatic: „Începuse să le noteze în caietul unde, la fel ca și pictorii de odinioară care își făceau caietul de schițe ca să folosească vreodată ceva (...) ceea ce credea că apare de la sine și se naște (...) poate enigmatic.” (Mesagerul).

Stările sufletești nedefinite sunt însoțite de o muzică lăuntrică. Numai un spirit elevat – așa cum este scriitorul – protagonistul din *Fugit nox* – poate percepe o asemenea realitate: „Încercă să-și amintească

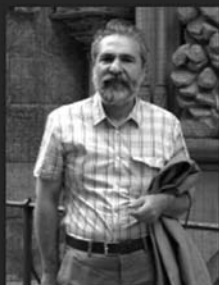
versurile preferate și rețină, după o vreme, doar melodia lor legănată (...) Apoi, i se păru că începuse să le audă (...) nu reuși să-și dea seama de unde venea muzica aceea de flaute (...) Acum ajunsese să o asculte mai atent și să o distingă în zumzetul sunetelor întâmplătoare ce veneau de pretutindeni. Părea că se adunaseră undeva flaute diferite...”

În *Perpetuum mobile*, pasajele descriptive plasează realul la marginea imaginarului, încât se conturează o lume stranie: „...în Golf, luna era plină, stranie (...) O priveau cum se apropie, fascinați de forma ei perfectă și de mărimea ei neobișnuită de parcă distanțele s-ar fi apropiat, ori o altfel de realitate i-ar fi înconjurat deodată. Lumina însăși începuse să capete o irizare stranie, mai bine zis, o concretețe anumită și o consistență inexplicabilă.” (Arătarea Zeului). Dincolo de impresia unui déjà vu, imaginile sunt în așa fel înfățișate, încât granița dintre imaginar și real este estompată, unul glisând în celălalt, și invers: „O mai văzuse și altădată,

această lumină (...) Poate odinioară, demult, întrun trecut care i se părea tot atât de imaginar ca și viețile anterioare, pe care, cândva, le va fi trăit (...) Undeva, la depărtare indefinită, străluceau luminile pâlpâitoare, ca niște lumânări, ale unui sat ori ale unui oraș. Lumini să fi fost? Ori torțe? Ori lumânări? Și ce adunare de oameni și de case nevăzute, dar poate doar bănuită, să fi fost aceea?”

Dar nu numai imaginile, ci și sunetele sunt stranii. Paradoxal, inanimatul, prin mișcarea perpetuă, devine animat, venind parcă dintr-o realitate paralelă. Așa se întâmplă în *Semne de nisip*: „Dar peste câteva fracțiuni de secundă – fără să-și dea seama dacă începuse de mai demult sau poate revenise într-o cu totul altă realitate decât cea pe care o trăise ori poate o închipuise – auzi cum vântul insidios, suierat și continuu, ca o bandă sonoră de o putere neobișnuită, mișca toate acele mii de pălării de pânză...”

În *Cuvântul înainte* la *Perpetuum mobile*, Artur Silvestri dezvăluie că epica acestui volum „arată o anumită percepție a timpului”. În cartea de care ne ocupăm, sunt detectabile două categorii temporale: una exterioară – târziul înserării, care face ca proporțiile să fie percepute deformat („...era târziu, începuse să se însereze. Poate soarele sângeri, îndepărtat, ▶ 10

ARTUR SILVESTRI
1953 București - 2008 Viena

Istoric al civilizațiilor, autor a peste 30 de cărți, dintre care câteva sunt fundamentale în domeniul lor, personalitate enciclopedică în România contemporană, Artur Silvestri s-a manifestat ca prozator în mod paroxismal, dar *Apocalipsa cum figurea*, scrisă în 2003 și republicată în 2005, confirmând șapte nuvele fantastice scrise în 1983. „Bă”, a constituit o apariție poetică.

Autorul scrisese de fapt în 1977 romanul *Plinacile* pe care nu s-a publicat niciodată. Pagini umitoare, vădind un real talent de prozator, sunt conținute în ordine din volumele sale. Ase de artist, fie de istoric literar, fie în esuri filozofice sau de memorialistică reconstruit, le fi trecut să încheie într-un registru „de tăine” *Lucimosa*. *Povestiri despre un lăptos*, dar volumul încheput nu a apucat să fie nici terminat, nici publicat.

În scrierile, a scris și a publicat în 2005 un alt volum de mărituri în proză, *Perpetuum mobile. Piese improvizate pentru violoncel și oboi*, grăit ca o carte extraordinară.

Cea mai surprinzătoare carte și ultimă rămân *Plinacile* lumii cunoscute. *Zile de neuitat*. Cuprinde pagini scrise în ultimele zile de viață ale sale și este publicată postum în 2009.

Belle qui tient ma vie

Din volumul „Perpetuum
mobile” de Artur Silvestri

ARTUR SILVESTRI

**PERPETUUM
MOBILE**

Piese improvizate pentru violoncel și oboi

Artur Silvestri

Scriitorul își așezase mai bine foile de hârtie, stiloul și ochelarii, apoi își scoase din buzunarul de la piept pachetul de țigări și bricheta. Le purta întotdeauna în vesta lui obișnuită, asemănătoare unui șorț de zidar; acestea erau uneltele lui, asemănătoare cu echerul și nivela de apă sau cu firul de plumb. Putea să măsoare, cu ele, ceva din tot ceea ce – fără să știe despre ele când Belle qui tient ma vie începe să scrie – îl înconjura din toate părțile? Nu își putea da seama, aștepta doar, de

fiecare dată. Uneori aștepta puțin sau, mai bine spus, nu aștepta deloc. Cuvintele veneau cu el, îl însoțiseră și abia așteptau să fie așternute pe hârtie, ca să existe. Alteori, aștepta mult, fără rost, neliniștit că, poate, le-o fi pierdut. Dar, până la urmă, într-o clipă indefinită, cuvintele veneau în cele mai diferite înfățișări, ascunzând sau descoperind idei, chipuri, uneori chiar și o poveste. Povestea cui? Întotdeauna – povestea lui. Cel mai adesea, acestea se petreceau noaptea, fără să-și fi putut explica niciodată dacă este doar obișnuința sau este vreo potrivire.

Se gândise câteodată că, poate, și fiindcă faptele lui, care îi vorbeau, aveau ceva sub-lunar, secret, uneori nefiresc și, poate, și fiindcă poveștile lui, sau despre el, erau un fel de enigme. Dar ideile? Până la urmă și ideile aveau ceva eretic, necunoscut sau poate mistic. Era un om religios, așadar? Cine știe, probabil că era, ca orice altă ființă vie în a cărei alcătuire exista și ceva din Cel ce o făcuse posibilă. Înțelesese aceasta cândva, nu foarte demult, fiindcă i-o spusese, ani de-a rândul, o vietate misterioasă care, trăind lângă el, apucase ► 11

9 ◀ alungind umbrele în așa fel, încât totul părea să capete alte dimensiuni, să-l fi înșelat și să-l fi făcut să-și piardă sentimentul timpului care trece.” – Cuvinte din dicționar) și alta interioară – ora misterioasă, când dominant devine straniu, indefinitul: „Dar cu cât nedeșlășitul i se părea mai stăpânitor, cu atât creșteau, venind din toate părțile, nori de sen-

zații diferite, stranii și noi, neîncercate până atunci.” (Ferry-boat). Datorită acestei categorii temporale, thanatosul este cel care se insinuează, imaginea (sau imaginarul închipuit ca realitate) convertinduse într-una a eului asaltat de gândul morții: „Și își imaginează puțin, doar cât să se înfioare, straturile fără vârstă de frunze moarte, adunate una peste alta, sfârșind până

la urmă prin a se face una cu pământul, într-un triumf al morții...”

Spaima – sora bună a Thanatosului – este surprinsă cum se insinuează în forul interior al protagonistului din Apocalipsa, după Antim, fiind pusă în legătură cu un timp al diluviului: „Ploua demult, de câteva ore (...) Prian sticla ferestrelor (...), ploaia se vedea stranie și îndepărtată și aproape ireală, ca o că-

dere continuă de perdele de ape, rotindu-se de sus în jos (...) Spaima. Se ivise treptat și fără să i se bănuiască pasul ușor, așa cum este pasul unui fur, când se apropie, la adăpostul nopții. Întâi o presimțire în apăsarea din piept, (...) nod așezat în gât fără motiv, senzație de sfârșeală, ca și cum nimic nu ar mai fi fost posibil și nimic nu se mai putea face de aici înainte”.

10 ◀ să-i vor-
bească în
felul ei ne-
deslușit, povățuindu- l
despre toate acestea și
despre toate câte ar fi
putut să existe, pentru el,
pe Pământ. Erau gân-
duri simple și clare, ca o
apă limpede ieșind din
izvor. Acum acel Înger,
căci fusese un înger, nu
mai era aici. Îl plângea
adeseori și îl purta în
gând întotdeauna și câ-
teodată simțea că bună-
tatea lui nemărginită
mai poate să ajungă aici,
până la el, și să-l ocro-
tească într-un fel nedefi-
nit. Dar amărăciunea nu
se putea înlătura; îi ră-
mânea numai hârtia și
stiloul. Privise lung către
mare, peste terasa pustie
unde alesese să se odih-
nească, să-și bea cafeaua
de dupăamiaza, și să
scrie. Privise și peste și-
rurile de umbreluțe mul-
ticolore, peste lizierele
de copaci necunoscuți,
peste șesurile de nisip
unde, foarte departe, i se
păruse că distinge
spuma valurilor care se
sparg, întâlnindu-se u-
nul cu altul, îmbrățișate
prin hazard. În direcția
aceea nelămurită ar fi
trebuit să fie un orașel
întins pe terase, despre
care citise odinioară, de-
mult, pe când era tânăr.
Îl și întrezărea acum,
există încă, era acolo. Nu
trebuia să-și imagineze
nimic. Luă stiloul de pe
masă, își așază mai bine
hârtia sub palmă și în-
cepu să scrie: În după-
amiaza aceea senină și
luminoasă, cine s-ar fi
apropiat, datorită im-
prudenței sau curiozită-
ții, de Palatul de Vară, ar

fi putut vedea, venind în
jos, pe o cărare, dinspre
faleză, o pereche neobiș-
nuită, un bărbat și o fe-
meie, pe care cei din

carton cenușii. Nimeni
nu putea să-și dea seama
ce fel de carte era
aceasta, decât numai el
și cu ea. Cu mâna cea-

partea locului nu îi mai
întâlniseră niciodată. Pă-
șeau ușor, calm, poate că
tihniti. Domnul purta un
costum de bumbac, de
culoare deschisă, larg și
încăpător; părea un avo-
cat în vacanță sau un
profesor de la școlile
mari ale Apusului, sau
poate și una și alta. Ar fi
putut purta o pălărie de
pai, cu bentiță lată de-
asupra borurilor, dar nu
o avea la el, poate nici nu
o avea deloc. Ținea în
mână o carte, nu prea
groasă, cu copertile de

laltă îi ținea, conducând-
o cu atenție, mâna ei.
Doamna părea că ar fi
ieșit dintr-un tablou de
Renoir, cu chipul ei
strălucitor și ochii
mari, verzi, sau albaștri?,
indefiniți în lucirile lor
de ape necunoscute.
Purta o rochie ușoară,
dintr-o pânză fină, liniș-
titoare, și, pe umeri un
fel de capă de catifea în
albastru de Prusia. Co-
borau încet, ocolind pe
lângă Pavilionul de
după-amiază, pe poteca
îngustă, aproape de tur-

nulețul parcă precipitat
în surplombă, lângă
échauguette. O ajutase
să coboare, ținând-o de
braț și arătându-i unde
să se sprijine pe balus-
trada de lemn, cu mână
continuu în torsadă.
Acum ajunseseră pe de-
barcader, în soare.
Doamna deschise o um-
breluță de culoare roz,
dintr-o textilă țesută cu
ochiuri mari. Se sprijii-
nise de bara de metal și
privi în jos, către adân-
curile mării, indefinite,
apoi către plaja pustie,
cu pietre mari, unde se
întinseseră năvoade ti-
vite cu frânghie și câteva
lotci. Nu văzură pe ni-
meni în jur, chiar și
atunci când se străduiră
să distingă măcar o si-
luetă, mai departe, către
casele mărunte, văruite,
acoperite cu olane roșii,
aproape asiatice. Nici
Regina nu se găsea la
Palat. Tăceau împreună.
Și priveau norul subțire,
gânditor, întins ca o
scriere tainică, pe deasu-
pra lor către golful unde,
acum, în acest timp, nu
se afla nimeni. Ea își lăsă
capul ușor către spate,
fericită. Parcă am fi într-
un roman! – spusese, cu
voce scăzută, aproape
șoptită. Suntem într-un
roman! – îi răspunse el,
senin, liniștit, poate visă-
tor. Și amândoi își închi-
puiră, în aceeași
fracțiune de secundă,
cum, din vârful peniței
scriitorului, continuau să
curgă, indefinit, reci, im-
placabile, zilele vieții lor.

**Aproape în fiecare
clipă stă secretul vieții**

Artur Silvestri

**Mariana
Brăescu-Silvestri**

Acest jurnal-album, primul volum postum semnat Artur Silvestri, nu seamănă cu nimic din ceea ce el a scris vreodată. Sunt

O elegie a vieții

**Prefață la volumul
„Artur Silvestri.
Frumusețea lumii
cunoscute. Zile
de neuitat.”**

notațiile zilnice dintr-o agendă mică, maronie, începută în sudul Franței, continuată la București. Am descoperit-o la doar câteva zile după ce Artur și-a găsit liniștea în umbra altarului unei mănăstiri. Știam agenda - indiferent unde mergea, nu se despărțea de pix și carnețele - dar nu știam ce conține. Am deschis-o: “l'esquisse d'un livre”, schița unei cărți, “Frumusețea lumii cunoscute”. Dacă medicii de la Viena au presupus corect, această carte a început

odată cu boala. Ce stranie coincidență, ce incredibilă insuflare! Dumnezeu nu i-a dat viață lungă, dar o să repet mereu, i-a dat o seninătate de înger. Cunoșteam fiecare faptă despre care a scris, fiecare zi, le-am trăit și le-am vorbit împreună. Dar cum au trecut ele prin sufletul lui! Câtă sensibilitate dureroasă, câtă tristețe, dar o tristețe luminoasă. Și câtă uimire proaspătă în fața frumuseții lumii pe care nici nu bănuia că se pregătește să o părăsească. O elegie a toamnei? O elegie a vieții! Avea această însușire, rară, stranie, să “simtă” lucruri ce aveau să se întâmple. Era deznădăjduit că nu va reuși să termine măcar lucrurile importante ce le avea de făcut. Pentru că simțea că viața ce i s-a dat se va sfârși implacabil prea repede. Nu avea nici un semn concret să se teamă de așa ceva. Și totuși... Aici sunt ultimele 50 de zile. De fapt, 49 “zile de neuitat”, o zi – pauză, intervenția la spital, și apoi – ultima, a cincizecea, când se pierde “în cețuri argintii”. Și s-a pierdut. Peste exact o lună. Citi-torule, ca să înțelegi, parcurge și cu sufletul aceste rânduri. Nu sunt pagini de jurnal ori de carte. Sunt bătăile inimii sale. Eu le-am auzit. Și sunt ultimele.

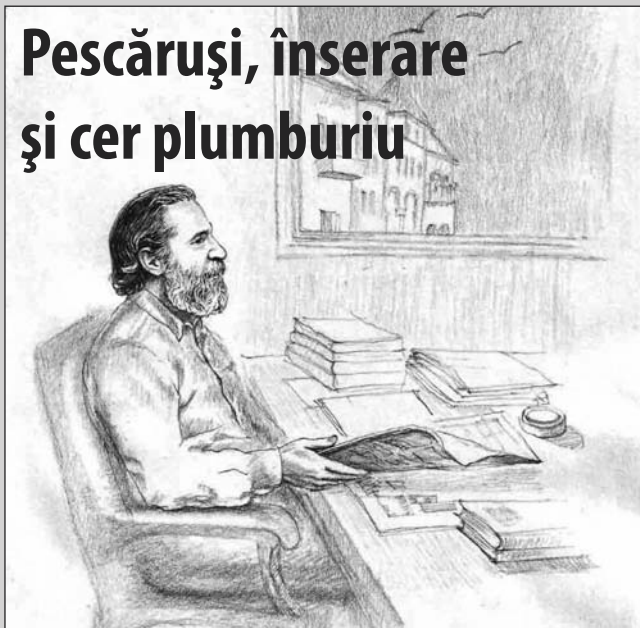
De dimineață, trandafirul abia îmbobocit ieri în grădina casei unde locuim în aceste zile dădea semne că urmează să înflorească. Era aproape uscat acum câteva săptămâni când am sosit aici dar apa, grija și poate și înțelegerea noastră l-au făcut să întâmpine toamna cu bucurie. Mai către prânz, privit în soarele orbitor, părea o explozie de stea roșie, de un roșu sângerieu și catifelat care parcă nici nu ar exista în natură. Înflorise în doar câ-

Trandafirul roșu

teva ore. Apoi, îndată după-amiază, îmi păruse deodată ofilit cum stătea cu petalele desfăcute în arșița zilei mediteraneene unde aproape totul se măsoară în rezistența la căldura seacă, fără urme de apă. Eram sigur că în câteva ceasuri se va scutura. Dar seara, când ne-am întors acasă, și când culorile amurgului făceau totul enigmatic, se legăna ușor, biruitor și puternic, în vântul ce bătea alene în orele asfințitului glorios.

Pescăruși, înserare și cer plumburiu

Obişnuit cu gănguritul porumbeilor ce se aude în timpul întregii zile în biroul meu atunci când rămân acasă, am trecut astăzi pe după-amiază prin câteva minute de uimire când, deşi neatent, mi-am dat seama că prin fereastra deschisă se auzeau alte sunete decât de obicei. Erau un fel de strigăte războinice acute şi nedesluşite creând un straniu sentiment de nelinişte pe care nu-l mai auzisem de nici nu mai ţin minte câtă vreme. Căci ţipătul gutural al pescăruşilor în zbor peste oraş nu se aseamănă prin nimic cu anunţurile prezenţei lor obişnuite pe plajă, în marginea mării, unde sunt în mediul lor şi întregul sonor se armonizează creând potriviri. Ascultam acum acele chemări bizare sau mesaje îninteligibile, aşezat la birou în semi-întunericul orei de început de seară, intensificat de cerul înnourat, greu, apăsător; o potrivire tulburătoare între vocile acute şi culorile plumburii.

Ştiind dinainte că, pe seară, va trebui să mă internez în spital pentru un control de sănătate şi pentru o intervenţie chirurgicală nu tocmai îngrijorătoare, am ieşit astăzi câteva ceasuri la plimbare, împreună cu Mariana. Mai întâi, un prânz liniştit la un restaurant de lângă casă, unde mai ajungem câteodată. Apoi o promenadă prin cartier, având pretextul unor cumpărături mărunte care, toate, s-ar fi putut face repede şi de la un supermagazin. Dar, de fapt, noi căutam să ne bucurăm de ziua caldă, de acele câteva ore liniştite, petrecute împreună. Toamna lungă, temperată în căldură dar având o bogăţie de lumină pe care nu cred s-o mai fi cunoscut vreodată, este neobişnuită şi adaugă o frumuseţe nouă memoriei noastre care, până la urmă, e tot ce mai poate să ne rămână. Culorile splendide, puternice şi triste, se adaugă luminii; zile de neuitat.

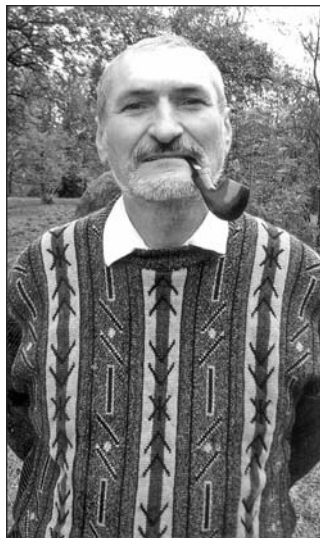

Zile de neuitat

Printre lanurile de lavandă

În grădini şi pe marginea drumurilor apare adeseori din loc în loc cu o frecvenţă impresionantă un fel de vegetaţie necunoscută pentru noi, care trăim în regiunile cu climă temperată şi ierni grele. Sunt nişte tufişuri semicirculare alcătuite din frunziş des, în forma acelor de brad dar mai lungi şi moi, terminate cu tije lungi în vârful cărora se ridică spice bogate de un verde palid, grisătre, a căror culoare reprezintă în sine un efect de unicat. Privite de la oarecare depărtare, ele par nişte arici vegetali opriţi pentru o vreme la odihnă. Dar frumuseţea lor decorativă capătă un accent nou când, luată în mână şi strânsă uşor, frunza de lavandă eliberează un fel de suc incolor al cărui miros straniu emoţionează prin puterea de a se răspândi şi prin persistenţă. Îl simţi pe piele ca un efluviu răcoros, tăcut, enigmatic, un ecou şi o plăcere a miresmei care înfrumuseţează toate locurile înconjurătoare ca o muzică nesfârşită.

Artur Silvestri

Zile de neuitat

Trepte inițiatice?

Motto: „Aproape în fiecare clipă
stă secretul vieții” (Artur Silvestri)

Lucian Gruia

Jurnalul lui Artur Silvestri **FRUMUSEȚEA LUMII CUNOSCUTE**. Zile de neuitat, prima carte pe care devotata sa soție, Mariana Brăescu Silvestri i-a publicat-o postum, cuprinde perioada 1 septembrie – 30 octombrie 2008, adică 50 de zile calendaristice, dintre care penultima (ziua de 29 octombrie când cărturarul a fost internat în spital, pentru analize în vederea operației) rămâne neconsemnată. La prima impresie, jurnalul descrie mici întâmplări domestice care dau farmec vieții noastre: minunea înfloriri vegetației, jocul valurilor Mediteranei pe coasta Sudică a Franței, vânzoleala norilor, perdelele schimbătoare ale ploilor, întâmplări din lumea păsărilor și animalelor cu suflete ingenue, peisaje armonioase din București (Parcul Cișmigi, grădina casei, aleile din Parcul din jurul Palatului Scânteia), Corbeanca etc. Toate aceste pagini de jurnal (pastele în proză, intens liricizate) construiesc calme bijuterii stilistice ce par a spune că trebuie să ne bucurăm în fiecare clipă de miracolul existenței noastre.

În trăirea acestor bucurii simple constă secretul vieții de fiecare clipă, așa cum se menționează în motto-ul cărții? Citindu-i cu atenție iluminările din cele două volume de proză publicate antum:

PERPETUUM MOBILE (2003) și APOCALIPSIS cum figuris (2005), mi-am dat seama că textele revelează o lume mult mai profundă. De ce paginile jurnalului nu ar trimite și ele către esențe?

Prea multe potriviri mă duc cu gândul la această nouă interpretare. După cum apreciază medicii vienezii, jurnalul a început să fie scris cam în perioada declanșării bolii incurabile și a fost încheiat exact cu o lună înaintea decesului autorului.

De ce oare Artur Silvestri și-a intitulat fulgurațiile, **FRUMUSEȚEA LUMII CUNOSCUTE** și nu pur și simplu **FRUMUSEȚEA LUMII**? Nu cumva în spatele cuvintelor se ascunde teama de o **LUME NECUNOSCUTĂ** despre care nu știm dacă este frumoasă sau înfricoșătoare? De ce motto-ul cărții include referința la un secret al vieții?

De ce toate întâmplările și „peisajele vivante” stau sub semnul miraculosului, straniuului și misteriosului? Iată câteva exemple: „Culorile amurgului făceau totul enigmatic” (Trandafirul roșu); după ploaie, „Noaptea însăși, începută astfel, arată straniu, parcă purificată”; picăturile de apă poposite pe frunze, provoacă vegetației o „frumusețe neasemuită și enigmatică” (Misterul picăturilor de ploaie) etc. De ce uneori, din **FRUMUSEȚEA LUMII CUNOSCUTE** lipsește

ceva: greierii din grădina casei din București, pescărușii din mica stațiune, Gruissan (sudul Franței), ba chiar soarele dintr-un peisaj noros? Lumea aceasta fără soare nu simbolizează oare lumea de dincolo? Alteori, elemente alogene strică echilibrul/ armonia **LUMII CUNOSCUTE**, cum este strigătul războinic al pescărușilor poposiți pe canalul Dâmbovița din București, unde nu le este locul..

De ce lumea aceasta **CUNOSCUTĂ** pare o iluzie? De ce, la întoarcerea din Sudul Franței, în București, autorul este întâmpinat de o mușcată mov, care: „...era ultima floare a toamnei, un semn straniu, o prezență în sine tristă, căci venise pe lume tocmai când totul se îndreaptă către extincție, o elegie de o clipă.” (Ultima floare a toamnei)

Nu cumva straniuul acesta și misterul străbat în lumea aparentei (**LUMEA CU-** ►

► NOSCUTĂ) din străfundurile unei LUMI ESENȚIALE, NECUNOSCUTE?

În această cheie esoterică, paginile jurnalului devin trepte inițiatice, pregătirea pentru marea trecere în LUMEA NECUNOSCUTĂ a cărei iminență o presimțea: „Noaptea sunt intervale concentrate când lucrez, scriind și răsfoind cărți cu spaima că nu voi apuca nu să scriu tot ceea ce am de spus, căci nu voi putea, dar măcar temele esențiale; nu mai am nici farmec și nici libertatea de a privi cu mirare, uneori încântat, de jur împrejur, ca și când abia atunci vedeam pentru prima oară altceva nou.” (Ore târzii, fără gânduri)

Mariana Brăescu Silvestri remarcă, în prefața cărții, faptul că din paginile jurnalului se revarsă o tristețe luminoasă, și că autorul era copleșit de o „uimire proaspătă în fața frumuseții lumii pe care nici nu bănuia că se pregătește să o părăsească.”

Și totuși cred că, în subconștientul său, Artur Silvestri presimțea iminența morții sale premature. Această stare inconștientă, premonitoare, i-a acutizat simțurile în percepția frumuseții LUMII CUNOSCUTE, în spatele căreia apăreau semnele LUMII NECUNOSCUTE, mai cuprinzătoare întrucât o include și pe a noastră. La acutizarea percepției a contribuit și toamna luminoasă,

întârziată cu o lună, creînd impresia unei naturi terestre paradisiace: „Toamna lungă, temperată în căldură dar având o bogăție de lumină pe care nu cred s-o fi mai cunoscut vreodată, este neobișnuită și adaugă o frumusețe nouă memoriei noastre care, până la urmă, e tot ce mai poate să ne rămână. Culorile splendide, puternice și triste, se adaugă luminii; zile de neuitat.” (Zile de neuitat)

În paginile jurnalului, întâlnim încă două elemente care aparțin recuzitei esoterice: somnul și apele. Pentru inițiați, somnul reprezintă o anticameră a morții iar visul, o pregătire pentru viața de dincolo. Iată că pe 8 octombrie autorul se simte obosit și se lasă cuprins de vis: „Dar, pe nesimțite, m-a cuprins somnul, deși obiceiul de a mă odihni după-amiază mi l-am pierdut cu ani în urmă și mă și feream să-l recâștig. Somn scurt, ațipit, de numai câteva minute, însă o euforie de imagini ca dintr-un carusel de forme ce se desfac unele din altele; culori transcendente, lipsite de contururi, pete rotitoare, o feerie stranie, neobișnuită, incontrollabilă.” (O feerie de după-amiază) Vertijul acesta de forme trăite euforic în vis, și culorile lor transcendente, nu aparțin oare altei lumi?

Apele predispun la somn și reverie. Prima parte a jurnalului este scrisă pe litoralul sudic al Franței, unde zbuciumul mării induce sentimentul trecerii ireversibile a timpului. Paginile jurnalului intenționează să sustragă curgerii heraclitiene, scenetele încântătoare ale vieții efemere. Apele mai sunt prezente prin ploile purificatoare și revigorante.

Ne mai rămâne să vedem cum se împacă autorul cu LUMEA NECUNOSCUTĂ în care se pregătea să intre. Artur Silvestri ne oferă această cheie. Trecând pe o alee neschimbată de multă vreme, în drum spre Palatul Scânteia, autorul trăiește următoarea revelație „...un soare de după-amiază liniș-

tită care îmi dădea sentimentul că mai trăisem o dată, de mai multe ori, în acest tablou.” (Pe aleile de acum douăzeci de ani)

Numai acceptând metempsihoza poți împăca LUMEA CONOSCUTĂ cu LUMEA NECUNOSCUTĂ, din moment ce între ele există un schimb material. Și astfel, LUMEA NECUNOSCUTĂ nu mai constituie o amenințare.

În final, să remarcăm că există o pagină de jurnal, intitulată premonitoriu: O coincidență sau o taină? care simbolizează destinul autorului. Este vorba de un trandafir galben care a fost furat din glastră tocmai în perioada deplinei sale înfloriri. Cine l-a furat pe Artur Silvestri din LUMEA CUNOSCUTĂ și l-a strămutat în LUMEA NECUNOSCUTĂ știm, dar de ce așa repede, rămâne un mister.

În urma lui au rămas cărțile și aceste pagini de jurnal...

Nu mi-a fost dat să cunosc o personalitate mai generoasă decât Artur Silvestri

Ion Marin Almăjan

Artur Silvestri a încercat, într-o îndrăzneală cu totul specială să oprească declinul românesc, al spiritualității române. A încercat să readune în albia Maicii Patrii oamenii plecați cu gândurile și cu visele, chiar cu fizicul pe alte meleaguri, oameni care au fost înșelați și mințiți de către politicieni, de către cei ce conduc țara în aceste decenii. Artur Silvestri a încercat să realcătuiască o Românie Tainică, o Românie curată care să-și iubească modelele, să-și iubească înaintașii, să privească critic trecutul său istoric dar să-l folosească pentru a se îndrepta cu pași exacti spre ceea ce toate neamurile din lumea asta încearcă să facă. Se spune că destinul fiecărei națiuni trece prin Dumnezeu. Atunci când acest destin trece prin Dumnezeu, Dumnezeu binecuvântează acea națiune. Când destinul trece departe de Dumnezeu, Dumnezeu blestemă

acea națiune și îi hotărăște o soartă nefericită. Eu mă întreb - și nu știu dacă nu am dreptate - dacă nu cumva noi, românii, ne-am îndepărtat de Dumnezeu? Căci prea multe și prea mari sunt rătăcirile noastre. Realizând uriașul pericol ce pând este națiunea română, Artur Silvestri ne-a adunat în acea albie care a însemnat România Tainică, astfel a botezat Artur Silvestri, această, să zicem, adunare în sentiment și-n cuget a intelectualilor nu numai de aici din România, ci și a intelectualilor români aflați pe toate meridianele lumii. Această Românie Tainică însemna de fapt Renașterea Românească.

Am cunoscut de-a lungul vieții multe personalități, unele din ele luminoase dar vă mărturisesc cu toată sinceritatea că puțini au putut să se înalțe la dimensiunea acestui om, Artur Silvestri. Așa cum s-a spus aici, el a fost critic literar la revista Luceafărul - perioada în care noi ne-am cunoscut și ne-am împrietenit. A fost deopotrivă un prozator de excepție. Prozele sale dovedesc subtilitate, dovedesc poezie, dovedesc frumusețe și-o dragoste nemărginită pentru istoria, pentru tradițiile acestui neam.

Dar Artur Silvestri a fost nu doar un mare

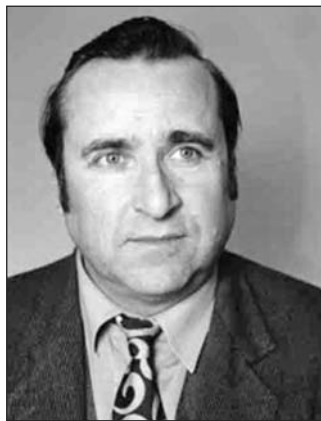
specialist în probleme imobiliare, ci și o mare conștiință. El a înființat Asociația Română pentru Patrimoniu la poalele sau sub cupola căreia a încercat să adune nu numai specialiștii, nu numai intelectualii de seamă ci și dascăli și directori de cămine culturale deci pe toți cei care doreau să apere ceea ce noi am distrus din păcate de-a lungul veacurilor, zestrea aceasta cu care alte neamuri se mândresc - tocmai această zestre a patrimoniului nostru cultural, spiritual.

Multe neamuri au năvălit peste noi, de-a lungul istoriei, unele ne-au lăsat din zestrea lor de suflet, altele ne-au pârjolit țara, creând pagube immense, dar am impresia că cea mai mare, cea mai nefericită distrugere am făcut-o noi înșine cu dispreț și cu nepăsare. Asociația Română de Patrimoniu voia să recupereze ceea ce încă nu s-a pierdut, să stimuleze pe cei ce apărau patrimonial nostrum, propunându-l Europei și nu doar ei. Artur Silvestri a înființat tocmai în vederea comuniunii, a comunicării românilor din toate zările mai mult de douăzeci de reviste online: Luceafărul Românesc, Epoca, Ecoul, Neamul Românesc, Analize și fapte, s.a.m.d., reviste în cadrul cărora

și-au spus cuvântul, fără niciun fel de îngrădire, cum spuneam, personalități din America, din Australia, din Europa, din Africa, de-acolo de unde soarta i-a mănănat pe intelectualii și pe cărturararii români. Această adunare să zic, în paginile acestor reviste, a însemnat enorm pentru noi toți. A însemnat în primul rând Speranță. Acum rostul nostru, rostul scriitorilor, al oamenilor de cultură pare a fi, cum încercam să vă sugerez la început, aproape minor, aproape de neant. Sunt tot mai puțini cei care vin spre Carte, vin spre Idee. Fata Morgana este acum banul, bunăstarea material, luxul, desfrâul, tot ceea ce ne leagă de nimicnicia lumii și mai puțin de idealuri. Iată pentru ce tocmai aceste reviste pe care Artur Silvestri le-a înființat ne-au dat posibilitatea nouă să ne deprindem și să adresăm gândurile noastre, îndemnurile noastre și visurile noastre către dumneavoastră, către cei pentru care ne-am născut și am încercat să ne înălțăm din țărână.

Nu mi-a fost dat - repet acest lucru - să cunosc o personalitate mai generoasă decât Artur Silvestri și această carte făcută cu multă știință de către Teodora Mîndru sub patronajul doamnei Mariana Brăescu, scriitoare cunoscută și apreciată și soția lui Artur Silvestri, adună într-un

**Continuare în
pagina 39**

Zenovie Cârlogea

Pe Artur Silvestri l-am cunoscut prin anii '80, încă de când lucra la revista „Luceafărul”. Eu publicam, pe atunci, tot mai rar, poezii și eseuri, în unele periodice (Amfiteatru, Orizont, Familia, Ramuri, Tribuna, Transilvania, Hyperion ș.a.). Într-o notă din „Luceafărul” (martie 1985), sub titlul „Hyperionul gorjean”, recenza – remarcându-mă - într-un colț de pagină publicația târgujiană editată de Casa Corpului Didactic din Tg.-Jiu, prin grija regretatului scriitor Nicolae Diaconu. Ne-am contactat vorbind la telefon de unele și altele și m-a invitat să trimit la „Luceafărul” articole. În mai 1985 eram deja în echipa de „tineri critici luceferiști”, colaborând la paginile tematice pe care dumnealui le inițiasse pe tema „Noua geografie literară”.

Conversam la telefon îndelung, sunându-mă din redacție, iar unele articole erau preluate urgent de către secretară tot pe această cale. L-am vizitat la redacția „Luceafărului” (venind cu copilul la un control în București), m-a invitat și la dânsul, în „Căderea

Artur Silvestri avea un simț exact al valorilor

Bastiliei”, la etajul unei case vechi unde ocupa un spațiu și trăia modest, aducându-și acolo biblioteca depusă pe niște rafturi încheiate ce ocupau un perete întreg.

Altădată, am trecut prin piață să luăm flori înainte de a-l vizita pe scriitorul Paul Anghel, la biroul său, pe b-dul Nicolae Bălcescu, la etaj, cu o vedere de curte interioară. Acolo am discutat despre mine, care tocmai scrisesem un eseu despre „Zăpezile de-acum un veac”, despre „Luceafărul” și „Europa liberă”...Am colaborat la „Luceafărul” în perioada 1985-1989 cu materiale pentru rubricile „Viața cărților”, „Prezența tânărului scriitor”, „Noua geografie literară” etc.

Artur Silvestri avea un simț exact al valorilor, știa exact – pe baza textelor – cum gândește cutare publicist și ce hram poartă! Avea cunoștință de tot ceea ce se întâmpla în presa culturală națională, evaluând exact situațiile... Poate și pentru faptul că mă ancorasem în unele probleme curente ale vieții literare, în urma articolului de analiză și atitudine „Mode și modele” (sept 1986), am intrat în atenția „Europei libere”, care mi-a „dedicat” o oră

de Actualitate românească, în tandemul Monica Lovinescu-Virgil Ieruca. Ascultam, ca orice scriitor autentic, „Europa liberă” și realizam consecințele maniheismului cultural din epocă, schizoida parcelare a scriitorilor în „dogmatici” și „proletcultiști”. Când Gogu Rădulescu, buldogul politic, a publicat în „România literară” vestitul articol „Profesorii mei de limba română”, dl. Silvestri m-a sunat ca să-mi tălmăcească semnalul de atac dat împotriva...protocroniștilor, de o anume grupare scriitoricească! Știind că telefoanele erau ascultate, mă mira modul liber și franc al redactorului de la „Luceafărul”, care dovedea un curaj de bun patriot. Pot spune că în acest climat cultural mi-am format mâna de comentator și mi-am clarificat convingerile, opțiunile, preferințele, fără exclusivisme de ordin ideologic sau extraliterare. În tot acest timp, Artur Silvestri a venit de mai multe ori în Oltenia, fie pentru a participa la Întâlnirile „Luceafărului” în Dolj, fie pentru a se liniști câteva zile la mănăstirea Jitianu de lângă Craiova, date fiind bunele sale relații cu mitropolitul Nes-

tor Vornicescu. Aflat odată la Tg.-Jiu, a ținut să mă viziteze. Însă eu fiind la tratament la Teichirghiol cu fiu-meu, a fost invitat de soția mea, care mi-a povestit impresia deosebită făcută. Și-a uitat pipa, pe care o păstrez și acum: ceva obișnuit... Era poate singurul viciu pe care îl avea acest om, care mi-a fost un prieten sincer și totalmente dezinteresat.

Artur Silvestri era un om plăcut, foarte mobil în gândire, făcea rapide conexiuni și se exprima uneori cu ironii subtile.

Îmi mărturisese cu câteva zile înainte de izbucnirea revoluției din decembrie (în ziua respectivă m-a sunat, spunându-mi să urmăresc la telefon, la care mi-a spus: „Sunt pe aparate!”), dându-mi de înțeles că este și dumnealui, ca atâția alți confrăți, în atenția unor servicii. Mă miram că o spune, că o repetă public (la telefonul de atunci totul se știa!), dar o făcea ca un om care nu avea secrete, ca un bun român, urând minciuna, mistificările, mașinațiunile. Glumind, îi răspundeam că „nu e dracul atât de negru!”, la care dumnealui mi-a replicat: „Ba e negru, oho, e negru de nici nu-ți închipui!” În perioada aceea și eu eram urmărit de securitate, fiind chemat în câteva rânduri să lămuresc unele exprimări publice (la o întâlnire cu scriitorii sau chiar la practica agricolă cu elevii – cules de cartofi pe ogoarele patriei socialiste!).

Artur Silvestri - unul dintre ultimii Mari Bijutieri ai României

Fragment din cuvânt la lansarea volumului
ARTUR SILVESTRI - Așa cum l-am cunoscut
la BOOKFEST SIBIU, 2011

Corneliu Bucur

Despre Artur Silvestri am putea vorbi despre el ca despre unul dintre marii și poate unul dintre ultimii – risc această calificare – Mari Bijutieri ai României.

Întotdeauna prin cuvântul bijutier eu am înțeles o persoană înzestrată, înnobilită cu un spirit special nu cu îndemânarea mâinilor. Un spirit special care îl ajută să înobileze metalele cele mai prețioase. A avea calitatea de a da plus de valoare aurului, safirelor, diamantelor și a tot ceea ce intră în câmpul de pregătire și de exercițiu al unui bijutier însemnează să ai har. Harul cu totul deosebit pe care eu l-am descoperit în momentul în care am aflat despre cea mai măreață Faptă Culturală.

Mărturisesc și eu alături de dumneavoastră un mare regret privind dispariția prematură a soțului dumneavoastră pentru că dacă Dumnezeu i-ar fi dat viață lungă

atunci în România s-ar fi petrecut un miracol într-o perioadă lipsită de miracole. Cel mai mare miracol care ar fi fost posibil era acela că prin măiestria, harul, vocația și spiritul - aș spune - chiar jertfelnic pentru că făcea parte din categoria oamenilor care se dădeau deoparte pe sine pentru a-i pune în valoare pe ceilalți. Iar Fapta de la care s-a inspirat Artur Silvestri și pe care o preamărea și pe care a început chiar a o zidi, era scoaterea la lumină, asemeni unor diamante îngropate în steril, a făptuitorilor de fapte culturale de excelență din România. Pleiada de oameni care au primit - sper au binemeritat - acest titlu de premiant ori medaliat sau care a primit Diploma de excelență din partea Asociației Române pentru Patrimoniu (ARP) a vrut să însemneze pentru România ieșirea dintr-o derută, ieșirea dintr-un întuneric, ieși-

rea dintr-o stare lipsită de grație, ieșirea din acest turbion care ne consumă toate energiile într-o mișcare haotică, cea care se consumă în fiecare zi în destinul acestei țări și acestui popor și prin care oamenii de excepțională valoare sunt împiedicați să apară, să se manifeste și să-și ducă adeseori lucrarea până la capăt. Este o adevărată „conspirație”, dacă acceptați, împotriva excelențelor iar Artur Silvestri a avut marele merit de a se fi străduit împreună cu un grup de colaboratori - și era prin excelență personalitatea care se dedica spiritului de colaborare - dorea să-i găsească în orice colț de țară și nu în protipendada societății, nu între cei care erau în primul rând recunoscuți prin faptul că ocupau o funcție. Era preocupat să vadă de la cea mai umilă persoană înzestrată însă cu marea capacitate și har divin de a realiza lucruri deosebite, de a înfăptui lucruri deosebite în viața personală pentru a o aduce în fața Marii

Națiuni într-un fel - folosesc un termen liturgic - miluindu-l pe cel care ar fi binemeritat recunoștința națiunii. Artur Silvestri mi-a dezvăluit - poate mai relevant decât alții - faptul că trăim într-o perioadă a duplicității absolute. Prin faptul că însăși România trăiește cele două destine: o Românie falsă, o Românie confiscată de non-valori și România cea reală-România tainică - în care se zbat, se luptă și adeseori reușesc, adeseori nu, spiritele ilustre ale națiunii care nu s-au dat bătute și își continuă zbuciumul, cel puțin, dacă nu marile bătălii pentru a ieși la suprafață.

Îi sunt recunoscător lui Artur Silvestri deși nu a fost nici pe departe un cuvânt de elogiu maximal pe care îl rostesc tocmai pentru că noi ne-am întâlnit, noi ne-am cunoscut și am primit și eu la un moment dat această înaltă distincție - de altfel singura care mi s-a acordat în România - în numele a ceea ce am înfăptuit pentru Sibiu,

pentru România și pentru Europa: cea ctitorie excepțională care este Muzeul Civilizației Populare Tradiționale ASTRA.

Și meditam în timp ce veneam spre dumneavoastră. Întotdeauna ai o emoție când te invită o personalitate care se distinge în primul rând prin altruism și printr-o înaltă sau profundă sensibilitate. Dumnezeu le aranjează în așa fel de potrivit încât dacă ai fi și cel mai mare regizor, în afara acestui semnal divin, n-ai putea să potrivești lucrurile mai bine. Venind spre întâlnirea cu dumneavoastră ascultam la radio un comentariu în legătură cu faptul că Sibiuul a fost premiat, a fost clasat mai degrabă de Ghidul Michelin cu trei stele. O asemenea distincție specială pentru un oraș însemnează în criteriile de valorificare și de prezentare folosite de acest ghid faptul că orașul poartă următoarea distincție: el trebuie neapărat vizitat. Dacă are numai două stele înseamnă că lasă la latitudinea celui aflat în mare criză de timp dacă să-l viziteze sau nu; dacă are numai o stea înseamnă că poți să amâni că nu pierzi mare lucru. În momentul în care vorbim despre un Sibiu cu trei stele și alăturăm această imagine și această distincție celui care a sădit o stea și în Sibiu, prin recunoașterea calității excepționale a acelei ctitorii muzeale, care nu este meritul celui care vă

vorbește ci este meritul a trei generații - întâmplător toți trei botezați Cornel – Cornel Diaconovici în 1905, Cornel Irimie în

vă doar un gând: un mare galerist venit în vizită la recomandarea lui Radu Vale în 2007, Anul Capitalei Culturale, a vi-

lui Artur Silvestri- este ceea ce a fost inventat ca și calificativ în limba germană pentru opera lui Wagner Kunstwerk, în traducere operă de artă de valoare universală.

Făcând o asemenea referire spun cât de mult ne pare rău de faptul că Dumnezeu a preferat să-l cheme lângă el ca și de acolo să sfătuiască lucrurile în direcția cea bună pentru preamărirea valorilor și cât de mult însemnează ca pierdere fundamentală pentru cultura română într-o perioadă în care își caută reperele nu de promovare ci de ancorare. Marele pericol pentru România la ora actuală este ca fără ancore, valorile superlative ale culturii românești să se volatilizeze într-un spațiu universal. Mă iertați că am lăsat la sfârșit un cuvânt de elogi pentru propria dumneavoastră operă așa încât închei cu ce-i mai plăcut pentru mine în după-amiaza aceasta: să vă mulțumesc cu grație pentru opera Voastră ne oferiți, prin harul și prin talentul pe care îl aveți, prin strădania de-a duce pe de o parte gândul soțului mai departe și pe de altă parte de a vă valorifica talentul pentru bucuria celor iubitori de carte.

Spunea Artur Silvestri într-un loc: „fericit cel ce ocupă un loc pe acest pământ iar dacă acel loc este binecuvântat de spiritul literei scrise atunci este cu adevărat un om fericit”.

Vă mulțumesc.

1956 și Corneliu Bucur, ultimul în această „dina-stie”. Dar prin opera care s-a înfăptuit acolo și pe care, spuneam, Artur Silvestri a preamărit-o, s-a adus un plus de valoare de calitate excepțională în plan european și în plan universal, punându-se într-o ecuație a comparativismului cultural modern ce înseamnă valori de civilizație ale unui popor care își măsoară istoria prin mii de ani și modul în care acele valori devin reprezentative în conceptul cultural internațional.

Închei mărturisindu-

zitat nu atât de mult Cetatea Sibiului despre care, după ce în mare fugă a văzut-o, mi-a spus „mi-am dat seama, știu ce e, am mai văzut asemenea orașe”. Și a venit cu asistenta personală și a stat o singură zi în Dumbrava Sibiului. Și înainte de a pleca – este cel mai revelator lucru despre români și România pe care mi-a fost dat să-l văd în viața mea – a mărturisit că pentru el sintagma cea mai potrivită acelei opere, Muzeul ASTRA - și gândul meu rămâne în continuare ancorat la prețuirea

Al. Florin Țene

Faptele Mari întodeauna au un profund ecou în inimile oamenilor. Un împlinitor al acestora este scriitorul, filozoful, ctitorul de reviste, promotorul cultural și OMUL DE OMENIE Artur Silvestri. Sentimentul că timpul rotunjind 55 de ani nu a mai avut răbdare pentru noi împliniri, inclusiv faptul că tot ce a ctitorit Artur Silvestri (președintele de onoare al Ligii Scriitorilor din România) a intrat deja în mitologie.

Cred că tot ce a făcut acest filozof al culturii universale a fost și va fi pentru dezlipirea ochilor celor care încă mai bâjbăie prin întunericul ignoranței, ca un profet creștin: Fă binele aproapei tale, precum ai dori să ți se facă ție.

Înțelepciunea străbunilor săi din Oltenia sufletului său, ca icoană călăuzitoare, deschide un spațiu geografic căruia Artur Silvestri îi aparține: Europa și Universalitatea. Aceasta a fost Patria din Patria lui Artur Silvestri. Personalitatea acestuia, este o pildă ce arde luminând calea confrăților ce-i sunt alături și îi apreciază „sudoarea” inegalabilă a strădaniei de a înțelepți colțurile ascunse ale culturii României profunde. Căci tâlcul acestor strădanii arată uimitoarea energie a rotunjirii și a împlinirilor viitoare, prin ceea ce vii-

Artur Silvestri ne luminează „taina timpului nemărginit”

Artur Silvestri

Al. Florin Țene

torul va consemna în paginile de aur ale istoriei culturii noastre. Cărțile sale, revistele ctitorite, sprijinul spiritual și material acordat confrăților și unor proiecte culturale, și multe altele sunt odrastele sale de suflet, căci fenomenul cultural inițiat de Artur Silvestri configurează caracterul puternic, credința în regenerarea creatoare a neamului românesc. Așa cum spunea pe coperta cărții *Mărturisirea de credință literară*, vol. 1, *Un „document de conștiință colectivă” conceput și orânduit de Artur Silvestri*, apărută la Carpathia Press, 2006: „În totul există o unitate în origină, definită prin ceea ce era profund și intangibil ca și cum ar fi fost matricea sau entelehia, de fapt cele patru puncte nodale: limba, locul, tradiția și părinții. Pare că este o muzică de accord enigmatic ori de încuviințare de pean, bă-

tând ritm greu, ritualic, ca de „oaste a țării” pornită la Reconquista.

Proiectul său Reconquista este unicul de acest gen în țara noastră, care promovează valori culturale și științifice din România profundă, fapt care nu a intrat în vizorul nici unui guvern, indiferent de culoarea politică. Acest proiect este creația sa de suflet, căci acest fenomen cultural promovat cu pasiune, iubire și cu investiții materiale din partea lui Artur Silvestri, proiectează în memoria istoriei OMUL CEL MARE care a fost prof. dr. Artur Silvestri.

Istoria, dacă este vizibilă, se reflectă prin oameni, trunchiurile arborilor puternici nu dispar, se reflectă în paginile cărților scrise cu gând curat, înțelept și îndumnezeit.

Artur Silvestri, prin multe cărți ale sale, îl pot asemui cu un izvor al înțelepciunii din care

sorbim cu toții, iar peste timp, nepoții, nepoților noștri.

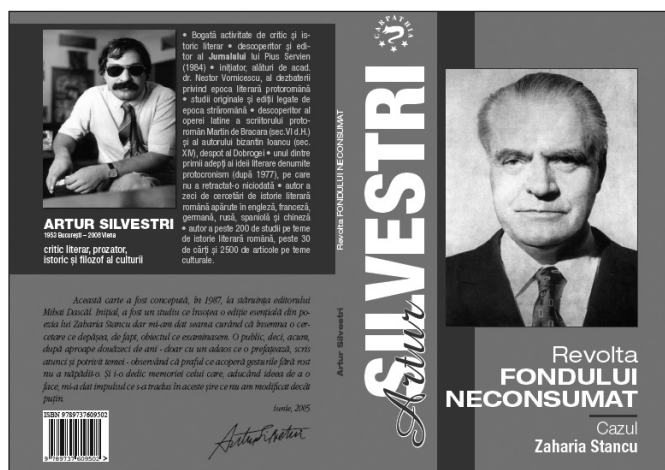
În Noi ne aflăm în taina timpului nemărginit, Artur Silvestri scria: Și în nopțile mele de tulburare când, citind ceea ce îmi mărturiseau, de la depărtare, suflete ce poate că nu întâlnisem niciodată, îmi dădeau seama că, dincolo de cele văzute, există o Putere mai mare ce ne face să ne așezăm împreună și să ne străduim să re-clădim totul prin revoluția tăcută căci într-o țară ocupată de saltimbanci și de irozi-cum încă suntem dar nu pentru prea multă vreme-pe scenă evoluează numai Stăpânii Clipei. Noi ne aflăm în taina Timpului Nemărginit. Stăpânii clipei sunt ființe trecătoare, nici măcar nu îi înregistrează memoria clipei, fiindcă aceasta este pentru Artur Silvestri recunoașterea Nemărginirii a liniști sufletești din Vatra Țării pe care o iubește cu oamenii ei cinstiți și creatori.

La 55 de ani Artur Silvestri are o operă încheată, puternică și rotundă, numai pentru atât istoria culturii îl va așeza, alături de înțelepții lumii cu nimbul luminii la tample, acum când Timpul nu a mai avut răbdare cu el. În dimineața zilei de 30 noiembrie 2008, de Sfântul Andrei, Dumnezeu l-a chemat la dreapta sa. De atunci el ne luminează „taina timpului nemărginit”.

Artur Silvestri

Prin 1922, în lumea mondenă a Bucureștilor, își făcu apariția un tânăr subțirețel și înalt, care nu împlinise încă douăzeci de ani; ceea ce atrăgea de îndată la el era o privire verzuie și mocnită, misterioasă, prevestind primejdii precum sclipirile unor diamante blestemate. Chipul lung, oval, avea pielea arsă de soare și buzele trădau o senzualitate de mediteranean; sprâncenele conjugate și stufoase sporeau impresia de creatură sălbatică, pe care junele mai degrabă o cultiva cu inteligență decât o documenta psihologicște. Acest tânăr cu înfățișare hotărâtă, lăsând să se întrevadă ceva din tenacitatea balzacianului Rastignac, venea din Roșiorii de Vede ai Deliormanului și se numea Zaharia Stancu. Începuse, cu vreo doi ani mai înainte, să publice poezii și continuase cu poeme și gazetărie, încântat poate că reușise, puțin înainte desfârșitul lui 1920, să se facă mai cunoscut, cu o poezie, prin Universul literar al lui Nikita Macedonski. Vremurile erau grele și nesigure, însă în literatura română începuse să se simtă o mentalitate nouă, pe care organismul acesta spiritual o arăta întâia oară de când se scria românește: pentru scriitor, literatura trebuia să fie acum, mai degrabă decât altădată, creație și abia mai pe urmă cultură. Cei ce apăreau acum ori începeau a-și consolida opera, schițată înainte de răz-

Dincolo de „regionalismul creator“

Fragment din volumul „Revolta fondului neconsumat. Cazul Zaharia Stancu“

boi, nutreau sentimentul că într-o Românie întregită toate valorile vernaculare pot ajunge la o dimensiune națională și că, astfel, cultura românească își descoperea toate componentele și le slobozea energiile, concentrate în vremi, în direcția unei restaurații ideale. Dar, acest regionalism ce trebuia să ajungă la esența națională, ca să capete vigoare, însuflețea și pe acest tânăr venit din Burnas, precum impulsiona, deopotrivă, pe transilvanul Lucian Blaga, pe olteanul Radu Gyr Demetrescu și vlăsceanul Nichifor Crainic, pe argeșanul Ion Pillat, pe moldavii Bucovinei Iulian Vesper, Dragoș Vicol și Mircea Streinul, pe Aron

Cotruș, poetul moților, pe liricul târgurilor moldovenești, George Bacovia, pe balcanicul Bucureștilor turciți, Ion Barbu. O substanță odată exprimată dar rezultată dintr-o preponderență antropologică inițială, peste care se adăugaseră stratificații istorice, își căuta încă o dată vocile capabile să facă a răsună un fond estetic nu atât nelatin (precum îl denumise Lucian Blaga), cât mai degrabă neconsumat. Această revoltă a fondului neconsumat, proprie momentelor când o integrală a unei culturi își caută idealitatea immanentă spre a o exprima, explică, dintr-un punct de vedere, desfășurările nepereche pe care litera-

tura română le cunoscă îndată după 1919 și până către 1940. În aproape douăzeci de ani, ea izbuti să se clarifice în direcția resuscitării unui fond antropologic, și chiar dacă aceste îndemnări se vor reformula abia târziu, după încă douăzeci de ani, este de observat că programul estetic instinctiv putuse, totuși, să-și găsească interpreți pe măsură. Această desfășurare de pânze, valorificând o geografie spirituală cu rădăcină străveche și totuși activă, găsi, printre reprezentanții unui spirit sudic, și pe Zaharia Stancu, om de câmpie din Salcia teleormaneană, rapsodul, pentru multă vreme, al acestei regiuni etnografice. Poetul e, așadar, un sudic, însă un om al Sudului din stânga Oltului și din văile Vedei și ale Călmățuiului; el nu ilustrează spiritul pandur gorjan și nici haiducia olteană care e pigmentată, adeseori, cu o notă de spirit expansiv și gascon. Câmpia lui nu este Bărăganul fără ape, torid în zilele verii, când lasă să se vadă pe orizonturi iluzoria apă a morților, și sumbru în nopțile adânci, enigmatic ca o pampă argentiniană. Omul Teleormanului nu e un gaucho și nici o vîetate a Dunării ce clipocește mai jos, către medievalele raiale: el ilustrează o civilizație a sedențarilor de îndeletnicire agrară, aflați prin comunicațiile de răuri în legătură cu Argeșul și cu Transilvania, și, mai în jos, cu Balcanii. Geografia în-

Dan Brudașcu

A apărut, recent, la Editura CARPATICA, din inițiativa doamnei Mariana Brăescu-Silvestri, ediția a II-a a studiului *Revolta fondului neconsumat. Cazul Zaharia Stancu* al regretatului scriitor și om de cultură Artur Silvestri.

Prima ediție a lucrării a apărut în anul 1987 și urmărirea invitarea criticii timpului la reconsiderarea personalității și operei unuia dintre cei mai controversați scriitori români ai secolului XX, Zaharia Stancu, renunțând la formule obediante factorului politic și ideologic al momentului respectiv. Structurată pe 10 capitole, lucrarea urmărește câteva din elementele ce definesc arta poetică și doctrina literară a lui Zaharia Stancu.

Ceea ce îl deosebește categoric pe Artur Silvestri de alți exegeți ai operei lui Zaharia Stancu este, în primul rând, lipsa oricărei patimi, ca și refuzul subordonării scrisului său vreunui comandament doctrinar sau ideologic. Cu răbdarea cercetătorului plin de har, Artur Silvestri se apropie de creația lirică a lui Zaharia Stancu fără

Revolta fondului neconsumat Cazul Zaharia Stancu

nici un fel de inhibiții, dar și fără vreo idee preconcepțată, pentru că scopul fundamental al demersului său exegetic îl reprezintă decodarea sensului operei și nu punerea la zid, eventual, a omului, datorită păcatelor sale și compromisurilor făcute cu lumea prin care a trăit.

Încă din primele capitole ale studiului, Artur Silvestri ține să facă unele precizări definitorii. În primul rând el ne atrage atenția asupra faptului că, examinată în raport cu romanul, de unde îi vine autorului notorietatea, poezia lui Zaharia Stancu este nu mai puțin însemnată și, păstrând proporțiile inerente, când se compară materii diferite, arată și subiectul raportului cantitativ dimensional, comparabil.

Așa cum sublinia, încă de la apariția primei ediții a lucrării, distinsul cărturar și ierarh de luminoasă amintire, acad. dr. Antonie Plămădeală, „autorul reușește o exegeză în jurul celui de-al doilea cuvânt din titlu și deschide cititorului perspective care îl îndeamnă, ba chiar îl obligă să ia poeziile de la capăt și să-și controleze ceea ce a simțit în timpul primei lecturi, prin cheia oferită de Artur Silvestri. E o „cheie de aur”!”

Și regretatul scriitor și poet Dumitru Bălăeț ob-

serva, tot în 1987, că, în lucrarea lui Artur Silvestri: „Demonstrația e riguroasă. Textul critic e pretutindeni în corespondență directă cu citatul semnificativ, adâncind mereu perspectivele.”

Artur Silvestri este, iar lucrarea de față o demonstrează cât se poate de convingător, unul dintre cei mai avizați exegeți ai operei poetice a lui Zaharia Stancu. Cea de-a doua ediție a studiului său este mai mult decât binevenită și responsabilizează critica românească postdecembristă, obligând-o la o reanaliză pertinentă a întregii creații literare a lui Zaharia Stancu, cu predilecție a celei poetice, mai puțin afectată

de pendulațiile politico-ideologice avute în viață de scriitorul respectiv.

Studiul *Revolta fondului neconsumat. Cazul Zaharia Stancu* a lui Artur Silvestri, chiar dacă nu-și propune și nu urmărește să elimine acuzațiile (eventuale ce ar mai putea fi) aduse lui Stancu, mai ales cea de poet proletcultist, reușește, totuși, să ne dezvăluie o personalitate mult mai puternică, care - dincolo de păcatele politice și ideologice ce-i sunt imputabile - prin creația sa lirică, cea de romancier, dar și de jurnalist, înscrie o pagină însemnată în istoria literaturii române a primei jumătăți de veac XX, pe care, oricât s-ar sforța noii comisari postdecembriști ai culturii române, nu-l vor putea elimina complet din literatura și cultura acestei țări.

► săși illustrează un fel de lume de răscruci. Pe aici trecură, în vremi străvechi, tracii venind din Hiperboreea, și pătrunseră adânc în Grecia, ajungând în Tessalia; aci debarcase odinioară Alexandru Macedon cu soldații lui își făcuseră drum, culcând grâul, înalt cât statura unui om, cu lăncile la pământ; aci se așezară grecii de emporiu, venind din cetățile Pontului Stâng, ca să facă, în stânga Dunării, comerț; aci rămaseră vii ritualuri păgâne astfel încât populația aceasta, trăitoare pe lângă păduri, nu simți decât târziu nevoia de a se creștina. Este, față de Vlașca pădurilor, o prelungire a lumii colinare, o punte a Transilvaniei către Balcani, și mulțimile de păstori ardeleni ce veneau să ierneze la Dunăre se așezau adesea prin luncile de pe lângă Turnu Măgurele. E, în fine, o lume a văilor, cu satele rânduite unul lângă altul în obști de riverani.

Din această civilizație conservatoare și deopotrivă absorbantă, având rădăcini în culturile de deal și în acelea de câmpulunguri montane, ieși, deodată, și poezia lui Zaharia Stancu, a cărui operă e, în formula ei fundamentală, a unui poet.

Artur Silvestri

Acest eseu nu-i o „cercetare” și nici o introducere pedestră într-o „operă” care, la drept vorbind, ar fi putut să aibă altitudine și nu-i, din nefericire, decât o schiță a ceea ce putea fi și n-a fost. Apropierea însăși față de obiect este dacă nu silnică atunci produsă sub regimul necesității și nu rezultă din adeziuni de natură estetică ori dintr-o prețuire cu totul ieșită din comun. Este, dar, indicat a zice că nu mă leagă de Miron Radu Paraschivescu admirația ce o nutresc față de G. Călinescu, Iorga și Vasile Pârvan, față de Lucian Blaga și Sadoveanu, față de Stolnic și Kogălniceanu, spre a nu invoca pe Eminescu, unde literatura românească se definește în numenal. Acestora, mai înainte decât poetului „cântecelor țigănești”, ar fi trebuit să le cioplesc chip și să le netezesc efigie căci o civilizație și un popor care se legitimează în universal trăiesc prin valorile ireductibile și prin monumente iar nu prin „zidurile neisprăvite”. Și, totuși, această investigație nu-i întâmplătoare,

Soartă postumă, istorie stranie

Fragment din prefața volumului „Radiografia spiritului creol. Cazul Miron Radu Paraschivescu”

ARTUR SILVESTRI

1953 București – 2008 Viena

critic literar, prozator,
istoric și filozof al culturii

• Bogată activitate de critic și istoric literar • descoperitor și editor al Jurnalului lui Pius Servien (1984) • inițiator, alături de acad. dr. Nestor Vornicescu, al dezbaterii privind epoca literară protoromână • studii originale și ediții legate de epoca străromână • descoperitor al operei latine a scriitorului protoromân Martin de Bracara (sec. VI d.H.) și al autorului bizantin Ioanuc (sec. XIV), despot al Dobrogei • unul dintre primii adepți ai ideii literare denumite protocronism (după 1977), pe care nu a retractat-o niciodată • autor a zeci de cercetări de istorie literară română apărute în engleză, franceză, germană, rusă, spaniolă și chineză • autor a peste 200 de studii pe teme de istorie literară română, peste 30 de cărți și 2500 de articole pe teme culturale.

Artur Silvestri • spirit matein în descendență calinesciană, dezinvolt și prețios, retoric și fastuos, grațios și incisiv – într-un cuvânt, impunătoare alură de critic artist.

Nicolae Ciobanu, 1981

căci mai departe decât aplicația exegetică trebuie văzută aci povestea cu tâlc; o poveste despre Scriitor în vremuri incoerente, ce ispitesc și, de fapt, sfârșesc prin a-i fi potrivnice. Dar și soarta postumă reprezintă în sine mai mult chiar decât o fabulă și-merită evocată, măcar sumar. Când, pe la începutul lui 1971, Miron Radu Paraschivescu se prăpădi prea repede și,

la drept vorbind, dramatic, opera încheiată prematur ar fi trebuit măcar îngrijită spre a se putea publica integral, mai ales că o ediție de „Scrieri” se începuse anterior și trei dintre volume apăruseră deja. Însă cu mult prea repede uitarea o cuprinse în pânza ei de păianjen. Abia către 1975 încă două volume putuseră să apară, într-un mod căznit și cu ecou firav. Mai mult de cinci

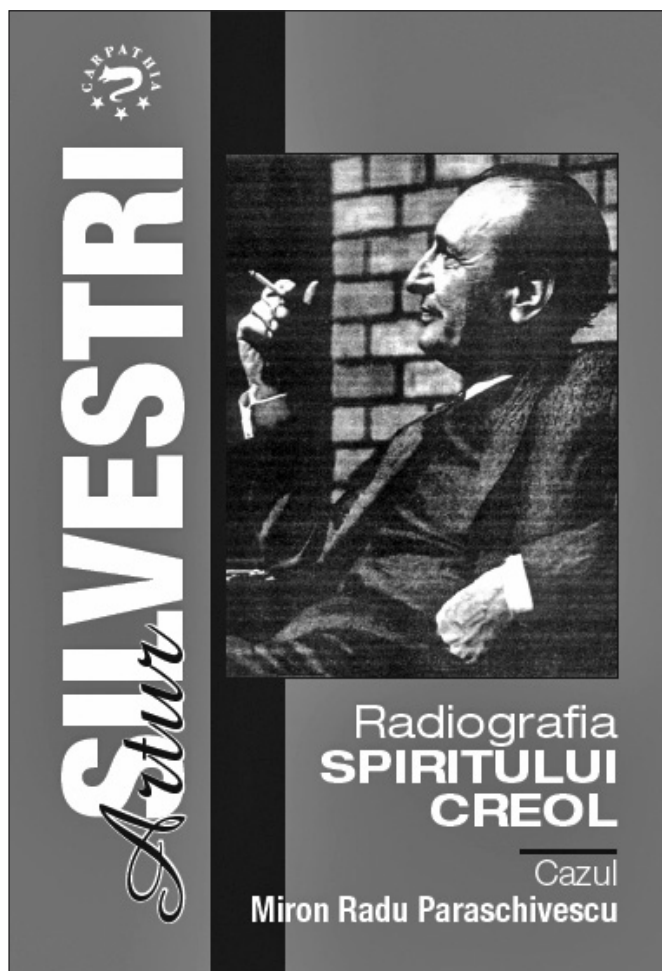
volume nu se adunară în final dar „opera”, câtă va fi fost, rămase probabil definitiv risipită. Nicăieri nu se puse la un loc gazețaria, productivă și inechitabilă, adeseori scandaluoasă dar arătând vigoare și, de fapt, merituoașă în felul ei. „Cronicarul plastic”, instruit și „subțire”, nu-și află nici măcar o „culegere” minusculă de câteva zeci de pagini cu aspect selectiv dacă nu chiar întregul, ce merita, fără nici o îndoială. Mulțimea de „amintiri”, „evocări”, pagini diverse de „jurnal” (adevărat sau contrafăcut) nu se adună ulterior, deși în afara „Amintirilor” și a „Jurnalului unui cobai” rămăsese materie destulă și interesantă psihologică măcar, dacă nu chiar artistic. Cele câteva „antologii”, de altminteri ele însele prea puține, ce se publicară în ultimele două decenii nu însemnă nimic atâta vreme cât prezintă creație cunoscută și doar părți din ansamblul ce rămâne invizibil. Alte posibile ediții, chiar selective dacă ar fi, nu par să se preconizeze căci nu se observă a fi studioși cu preocupare în această direcție ori măcar o cât de nesemnificativă îndemnare ce ar putea veni din indiferent ce direcție instituțională. Într-un sens anumit, situația se explică, fiindcă lipsesc pasiunile în această lume intelectuală ce trăiește în mod frecvent și aproape amețitor prezentul obsedant.

.....

**Ion Pachia
Tatomirescu**

Recenta reeditare a lucrării de factură ca-
zuistic-monografică, Ra-
diografia „spiritului
creol” – cazul Miron
Radu Paraschivescu, de
Artur Silvestri (ediția I:
2004; ediția a II-a, prin
grija Mariane Brăescu
Silvestri, 2010*), pă-
strează, firește, o Notă la
prima ediție, datând din
martie 2004, dar cu ca-
pitoul (ce, în prima edi-
ție, făcea „închiderea
cazului”) Soartă pos-
tumă, istorie stranie (pus
la ediția secundă) «în loc
de prefață», după care se
așterne mai la vale cu-
vântul „deschiderii” pro-
priu-zise, Dincolo de
„patologia neîncrederii”,
relevându-se apoi – într-o
decadă de aur – urmă-
toarele „secțiuni” /
„obiective transmono-
grafice”: Miron Radu Pa-
raschivescu în lumea
prin care a trecut (pp. 38
– 78), Poezia: către un
realism „sans rivages”
(pp. 79 – 174, cu subca-
pitolele „cardinale”:
«Doctrina inovației și
sensibilitatea „deca-
dentă”, «Un mit al „spi-
ritului creol”: Cântice
țigănești», «Episodul
„academist”, «Triumful
lui Proteu»), O metodă
de creație: „tălmăcirea”
(pp. 175 – 186), „Poe-

mele dramatice”: expre-
sionismul ca necesitate
neînțeleasă (pp. 187 –
203), Reportajul: de la
„sociologia națiunii” la
iarmaroc (pp. 204 – 253,
cu subcapitolele: «Efec-
tul „Alexandru Vla-
huță”, «O clipă într-o
România a străvechi-
mii», «Căderea în timp:
„bâlciul”»), Două nuvele
între I. L. Caragiale și
Camil Petrescu (pp. 254
– 263), „Memorii” docu-
mentare și imaginare
(pp. 264 – 279), O posi-
bilă gazetărie de „cronicar
muntean” (pp. 280 –
295), Efigie la „spiritul

creol” (pp. 296 – 307).
Structurarea / elabora-
rea silvestriană a acestor
„secțiuni” / capitole se
datează în orizontul ani-
lor 1980 / ianuarie
(Râmnicu-Vâlcea) și
1987 / august (Mănăsti-
rea Ciolanu).

„Cazul” este examinat
cu multă finețe de Artur
Silvestri, dinspre mode-
lul Omului Mare (căci
Miron Radu Paraschi-
vescu, într-adevăr,
«vrednic fuse atunci
când era pe pământ» –
p. 127), dar și dinspre
creolitate, dinspre ceea
ce șochează în istoria li-

teraturii române, acele
«nenumărate cazuri de
vocație biruită și de bio-
grafie supusă apăsării
enigmatice, care o stri-
vește», dinspre «Golgota
ce izbăvește umanul, lă-
sând divinul să se rele-
veze», dinspre obser-
varea acelei impresii «de
incompletitudine», «fără
a se susține totuși necon-
testabil, impresia de eșec
istoric și de operă neis-
prăvită prin dramă per-
sonală; când nu sunt
de-a dreptul tragedii ce
impresionează, cur-
mându-se prea repede
talente ce poate ar fi
atins genialitatea (pre-
cum Labiș, Cârlova și
poate Pavel Dan),
aceasta rămâne doar im-
presie superficială când,
de fapt, arată mize prea
mari pentru puteri limi-
tate; aici apare geniul
pustiu, personagiul dra-
mei naționale, exponen-
tul dacic sacrificat; el
este cel chemat a face
mult în timp scurt, con-
vocând energii irosite
anterior și organizând
ocaziile risipite; modelul
impresionează; Heliade-
Rădulescu, Hasdeu,
Eminescu, Iorga și Pâr-
van, Lucian Blaga, Can-
temir și Stolnicul
deschid nesfârșite șan-
tiere ce ar fi reclamat,
spre a se încheia vreo-
dată, contribuții de ge-
nerații, fiind evidentă aci
năzuința, de nu
chiar necesitatea ►

► consimțită a individului reprezentativ, a construcției peste fracturi...» (p. 24).

Lămurirea sferei semantice a creolității, clarificarea conceptelor de tipologie creolă, de spirit creol, solicită, firește, un amplu circuit critic-estetic, nu un „scurt-circuit”.

Artur Silvestri observă cu atenție formulările invocate pentru lucrarea lor „împotriva curentului”: «universalism prin difuziune, cultură de import, adopție de perspective», ori «metodologie nepotrivită», aproape-concluzionând: «Și totuși, ar fi greșit a se pune tipologia creolă doar în categoria reacțiilor culturale „satanice”, înțelegând prin aceasta subminarea voită, acțiunea nocturnă, conspirația organizată. Chestiunea se poate pune și în termeni de onestitate. Iluzia protecției ca și năzuința către o „civilizare” văzută drept necesară sunt posibile și în condiții de sinceritate morală, fără a se presupune neapărat contribuția demagogiei și duplicității. La urma urmei, rezultatul contează și esențial este a se vedea ce și cât din ceea ce se produce culturalicește în urmarea acestor adeviziuni are valoare perenă și dacă vocația nu-i astfel pierdută ori amânată pe căi ce nu duc, în fond, nicăieri. Bineînțeles că talentul ca virtualitate nu este condiționat de ideologie și nu decurge din ea dacă nu-i prezent în conformația sufletească inefabilă. Nu

produci nimic din nimic. Când talentul există, capitală rămâne valorificarea lui în direcția potrivită, ce îi asigură prefacerea din potențialitate în act. [...] Pierdută ori amânată, vocația îndrumată „creol” și, de fapt, în acest mod tulbure a dat un impresionant procent de reconsiderări ulterioare ale propriei poziții, ce sunt risipă pură și simplă căci o cultură trăiește și se exprimă prin monumente, nu prin palinodii. De vreme ce istoria își exprimă dimensiunea culturală prin individualități irepetabile, rezultă că este esențial a se cere de la fiecare să dea ceea ce îi este propriu, lăsând urmașilor valoare nu schiță, operă, de fapt, ce contribuie, în felul ei, la construcția Templului imaginar. Căci există, oricât ne-am feri de cuvinte mari, un soroc al creației, un timp interior al scriitorului ce nu se va mai repeta niciodată cu aceleași caracteristici și cu aceleași idealuri diferențiate de la sine. Ceea ce nu se face acum se amână și va înmulți fondul ipotezelor fără chip care, în materia fierbinte ce își caută trup, creează presiuni ce dezechilibrează evoluția și o neliștește.» (p. 33 sq.). „Absentă” Templului Imaginar – despre care se face mai sus o subtilă grăire silvestriană – pe anumite segmente temporale ale istoriei Valahimii înseamnă, potrivit cazuisticii profunde, și „construcție căzută pe orizont”.

Revenind la subtilul concept silvestrian, spiritul creol, radiografia cazuistică de profunzime a lui Artur Silvestri detectează și apoi operează cu materialul detectat „mutarea de orizont” grație unei noi sintagme expresionist-revelatorii, „de contrafort”: «istorie de convulsii biruite» (s.n.), ce nu angajează „ondulatoria” blagiană, ci înaintarea zigzagată („abis – creastă – abis”, după teoria Matcă – Munte): «Iată de ce noi, ca români, ce ilustrăm o istorie de convulsii biruite, avem mai mult decât alții sentimentul datoriei față de o cultură ce își recucerește memoria după momente de predominanță a spiritului creol, ajungând astfel să ne impunem într-o lume unde este loc, alături de alte universalii, și pentru omul român. Prezentă încercare de portret nu-i propriu-zis o monografie, ci un studiu de caz, ce depășește prin năzuință marginile obiectului.» (p. 36).

Ca în rundele de șah ale măștrilor lumii, Artur Silvestri „mută regina” de os paraschivesc, ori accentul circumflex al problemei, din „predominanța” spiritului creol al lui Miron Radu Paraschivescu, în epoca „pecetluitoare” de operă, fără a numi-o proletcultism, deoarece, la data elaborării lucrării – cu intenția de a publica-o prompt –, autorul ar fi avut de înfruntat o aspră cenzură (ori frazele sunt gândite, în această lucrare ca și în altele, încât

„să treacă” de oricare dintre ferocii cenzoři din respectiva perioadă malfic-istorică): «Vremurile, de fapt, îi îndrumă și îi pecetluiesc opera, ce ne apare nu o dată inexplicabil de îndepărtată de proiectul ei interior și de virtualitatea ce s-ar fi putut traduce în mod strălucit în concret și nu s-a tradus. El rămâne a exemplifica – în locul marelui scriitor ce se prefigura – întâi de toate, drama vocației amânate fără termen și a talentului risipit fără rost ori depus în forme prea de tot mărunte față de anvergura operei ce ar fi putut să fie și n-a fost.» (p. 36).

Există în această lucrare a lui Artur Silvestri și aserțiuni de alarmă, ivite parcă din bronzul clopotelor mănăstirești de pe vremea lui Ștefan cel Mare (ca, de pildă, în Soartă postumă, istorie stranie, datând din 5 martie 2004): «Aici, omul fără istorie nici nu imaginează astfel de atitudini iar când aceste știri îi trec pe la ureche nu înțelege și le ia în derâdere. Fi-va cu puțință mâine altă soartă editorială decât cea ambiguă ce se rezumă aci? Indiscutabil că nu. Căci într-o țară unde nici măcar un scriitor, cât ar fi de neînsemnat, nu are ediție de „opere complete” a gândi măcar o excepție ce nu s-ar sprijini pe nici un argument este cu desăvârșire de neînchipuit. Intră aici irespon-

**Continuare în
pagina 39**

Evocări:

Corespondență virtuală cu Artur Silvestri (1)

George Roca

Sunt tulburat scriind aceste cuvinte către Domniile Voastre, gândindu-mă că trebuie să vă întăresc în acțiunea ce vă străduiți să susțineți în folosul românității și pentru „românii de peste tot”. Inutil, cred, să vă spun că știu cât este de dificil să faceți ceea ce faceți, chiar dacă multe din neajusurile de toată ziua, de obicei cele mai supărătoare, nu le cunosc dar le presupun. Și noi le avem; dar cine, dintre cei ce acționează din „cetățenism” și dintr-o idee morală mai înaltă, nu le are? Aș vrea să vă rog să nu aveți ezitare în a ne împărtăși unii altora tot ceea ce socotiți că ne-ar fi de folos pentru a face greutățile mai ușor de trecut și acțiunea - mai solidară.

La drept vorbind, nu a fost ușor să aducem gândul bun într-o lume amenințată de descurajare, de orgoliu mărunț și de îngustă prezumpțiozitate. Dar astăzi „Blestemul tracic”, care ne face să ne vedem dușmanul în aproapele nostru în loc să îl vedem acolo unde este, uneltitor în întunec, trebuie înlăturat. Iată de ce am să spun că este inevitabil să se cunoască mai bine

Artur Silvestri

„cei ce privesc în aceeași direcție”, de oriunde ar fi și oricine ar fi. Căci Binele ne definește, întâi de toate, și ne adună înaintea de a ne diferenția, poate, prin număr de ani, înțelegere a vieții și obiective în imediat. Și tocmai de aceea am să vă spun că voi face întotdeauna tot ce îmi este cu putință pentru a le aduce un reazem cât de mărunț celor care, din idealism, spirit de sacrificiu și sentiment al datoriei, stăruiesc în ceea ce uneori li se pare unora a fi fără rost sau, și mai neînțelegător, neaducător de nici un câștig.

Dar, la drept vorbind, ce câștig am putea urmări noi când ne îngrijim, fiecare după putere, de Maică Noastră România? Obiectivul, în această clipă, este de a crea punți între cei ce ar trebui să se cunoască și nu au reușit până acum:

George Roca

se vor cunoaște în acest fel și vor putea să comunice și să se rezeme unul pe altul în chip solidar. În această materie, am să spun că, lucrând mult și cu mulți oameni de peste tot, mi-am dat seama că, dincolo de vremurile rele și neașezate, singurătatea lor și sentimentul de descurajare se nasc din aceea că nu își cunosc „familia sufletească” și, mai ales, „întinderea și puterea ei”. De aceea, eu nu voi spune acum că „unirea face puterea” - fiindcă este de la sine înțeles - ci am să spun că „astfel, așezați împreună, ne vom confirma Locul unde existăm legitim și dreptul nostru de a fi în acest fel”.

Odată ce ne vom cunoaște și vom începe să ne vorbim, vor veni, pas cu pas, toate cele ce ne pot face să ne adunăm și să ne întărim în credință

că nu suntem singuri. Vom avea nevoie de bună-voire, de înțelegere a ceea ce ne spun Părinții și de devotament față de ceea ce știm intuitiv că trebuia făcut și nu am avut încredere că era cu putință: fapta oricât de mărunț, adăos la orice se face către Bine, aducere-aminte și învățătura despre „ceea ce suntem”. Astfel, vom putea vedea că, foarte curând, ceea ce azi ne apare drept piedica de netrecut se va depăși cu ușurință și ne va deschide simțământul încrederii care începuse să se clatine. Măine, un „măine” care este aproape, ne vom aminti că zilele vieții noastre nu ne-au fost date spre a fi irosite și nu am apărut pe Pământ ca să trăim cu privirea lăsată a descurajare, umiliți și obidiți.

Toate re-cuceririle au început cu un pas; îl putem face, avem datoria să îl facem, o datorie față de cei care au fost odată, ne sunt aproape prin faptul însuși că existăm; și astăzi stau departe, parcă uitați, într-un cimitir, undeva în țara noastră, sub o cruce care nu trebuie lăsată să se frângă sub vântul ce șuieră sălbatic.

Este ceea ce am vrut să vă spun, astăzi,

► în Zi Mare.

Vă mulțumesc pentru că ați citit aceste cuvinte și vă aștept gândul bun.

*Cu încredere,
Artur Silvestri
25 Martie 2006
de Bunavestire*

Aș stăruia asupra unei teme cu însemnătate și aș vrea să îi acordăm împreună atenție. Noi ne gândim să organizăm contacte mai strânse între „cei ce privesc în aceeași direcție” și, în același timp, să ne străduim să nu ne simțim singuri: să ieșim, deci, din izolare, dacă am încercat-o vreodată.

Pentru aceasta:

- aș vrea să formăm, cel mai târziu într-o lună, „REȚEAUA CULTURALĂ ARP”, care să cuprindă Asociații culturale și cetățenești, ecologiste, „de învățătura națională”, de „istorie locală”, dedicate tradiției și cultivării ei etc. Pot intra aici atât organizații constituite cât și „grupuri” informale alcătuite pe lângă școli, cămine culturale, muzee locale, „cenacluri” (orice formă „organizată primar”) ca și personalități locale, cu prestigiu în colectivitate, „gospodari” și „înfăptuitori”. „Românii de pretutindeni” sunt aici la locul lor, fiindcă în comuniunea „celor ce privesc în aceeași direcție” ei nu pot să fie decât „acasă”, în casa de unde nu au plecat, cu adevărat, niciodată.

În această idee, aș ruga ca, în cel mai scurt

timp posibil, să ne transmiteți prin poștă clasică, electronică sau prin orice alt mijloc de comunicare, elementele trebuitoare privind organizațiile sau grupurile din care faceți parte; despre care știți și socotiți util să ni se alăture; despre care credeți că am putea încerca să le aflăm, indiferent unde s-ar afla. Este nevoie, acum, de câteva elemente sumare privind: denumirea, anul fondării, conducători și membri mai de seamă, contacte (adresa poștală, telefon, fax, GSM, e-mail), activități - pe scurt, obiective etc. și orice alte elemente socotiți a fi de folos.

Oameni de peste tot vor ajunge să se cunoască, să se ajute și să își împărtășească năzuințele, gândurile și proiectele binefăcătoare.

Scrieți la: ARP - ASOCIAȚIA ROMÂNĂ PENTRU PATRIMONIUL, Str. Ciprian Porumbescu nr. 10, București, România, cod 010652, tel/fax: +4021/317.01.14, e-mail: arp.contact@gmail.com sau direct, la adresa de e-mail: artur.silvestri1@gmail.com

„O EXPLICAȚIE”

Am trimis acum câteva minute o „chemare” la înțelegere și bunăvoință pe care o gândesc de câteva zile și acum cred că a căpătat o formă mulțumitoare. Ea nu pornește din nimic. În numai câteva luni, am reușit să intrăm în legătură cu câteva sute de organizații din România,

unele din afara țării, însă ceva mai puține, despre care aș spune că pot însemna un pas solidar în ideea unei acțiuni conjugate și solidare. Ea nu va fi consumatoare nici de efort suplimentar (mulți dintre noi îl facem, în orice caz, și necondiționat) și nici de bani, căci ceea ce cred că ne-a împiedicat ani la rând a fost împrejurarea că nu am știut unii despre alții absolut nimic deslușit și, deci, nici măcar nu am avut sentimentul că o colaborare este posibilă.

„Lipsa de orientare” în geografia reperelor statornice a creat, multă vreme, impresia că nu există nici o inițiativă, nici o idee și nici un „nucleu iradiant” și, în același timp, ne-a adus câteodată convingerea că „intelectualitatea românească” ar fi trădătoare și lasă, când, de fapt, aceea care se intitula astfel nu reprezenta decât o „elită colonială de jaf” și nici nu merită a fi pusă la socoteală. Fără să se dozească, dar ignorându-se realitățile unde mulțimi întregi de români aproape necunoscuți își făceau datoria în ciuda descurajării sistematice, noi ne-am închipuit că totul este pierdut și că orice inițiativă va fi culcată prea repede la pământ.

Cred că este momentul să aflăm cum este România, de fapt. De aceea, m-am gândit să vă împărtășesc aceste gânduri înainte de a le face publice, în zilele ce urmează. Nădăjduiesc că, foarte curând, ceea ce

am dorit să avem, anume „punctele de legătură între depărtări ce nu trebuie să existe” le vom avea. Mi-ar fi de folos să îmi spuneți câteva cuvinte în această materie.

*Cu drag,
Silvestri*

UN ADAUS

Iubite Domnule M(...), Iubite Domnule Roca,

Aveți, în cele două mesaje trimise mai adineuri, explicația corespondenței mele intermitente din perioada trecută. De fapt, am întors aceste gânduri pe toate părțile și abia în cele din urmă le-am definitivat. Cred că esențialul este, astăzi, să stabilim contacte cât mai strânse și cât mai sănătoase și abia mai pe urmă să putem vedea mai precis ce anume putem face și în ordine anume este de dorit.

În ceea ce mă privește, știu ce ar trebui să propun dar, întâi, sunt convins că o apariție de rețea (ca un „năvod”) este faptul cel mai însemnat. Este ceea ce, într-o altă formă, am încercat să fac în anii mai recentți și poate că, măcar cât de puțin, am izbutit să leg ceva.

Sunt foarte ostent și am să vă rog să mă iertați. Muncesc foarte mult în aceste zile și cred că, poate, începe să se adune, într-un anumit fel, ceva ce nu bănuiam cu o vreme în urmă.

*Cu drag,
de toate îndatoritor,
Silvestri*

Va urma

Paula Romanescu

Paula Romanescu

Este început de vară. Anul 2011. De undeva de peste mări și țări trebuie să vină un mesager de suflet românesc să ne arate și nouă, celor rămași la vatra veche a graiului, cât de însetat de luminișuri este sufletul mai ales când trecem printre oameni cu ochii închiși, care au uitat să vadă. Mesagerul cu fidelitate de pasăre călătoare care se întoarce cu fiecare primăvara la cuibul

Lansare de carte:

Elena Buică „Luminișuri”

*De n-ar fi amintirea o urmă de cenușă,
Cum am găsi cărarea întoarcerii în noi?
(V. Voiculescu)*

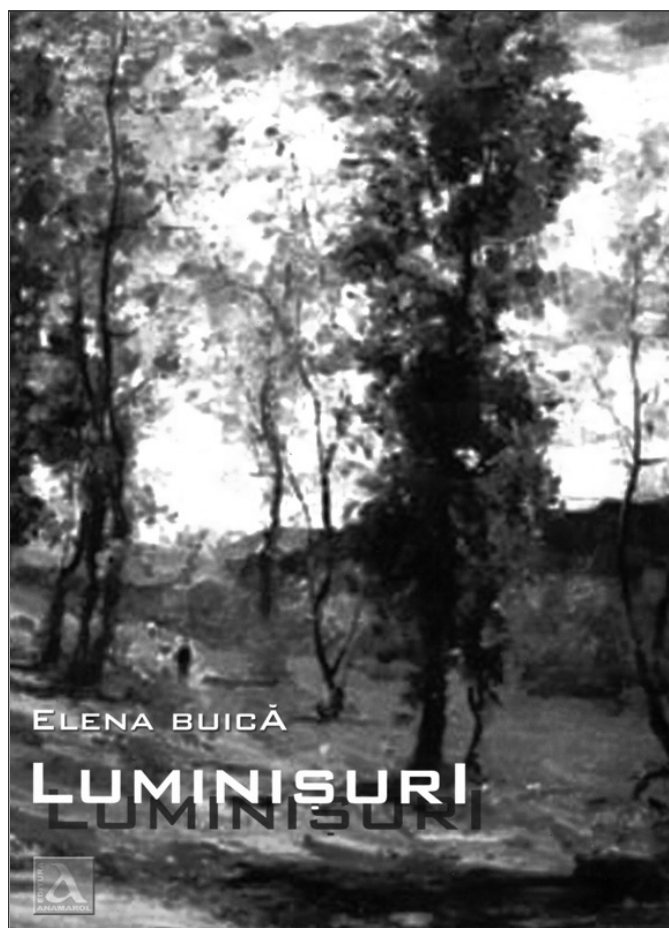
știut de sub cer, a venit. Se numeste Elena Buică și este purtătoare de lumină. Noua sa carte LUMINIȘURI este un pașaport de care universul fără margini (de cel din gândul omenesc vorbesc) trebuie să țină seama în babilonia de gânduri de pe pământul oamenilor, fiindcă este glasul inconfundabil al iubirii de toate câte sunt.

Coperta cărții își etalează marca de noblete - Luminiș de pădurice - de Nicolae Grigorescu. Este ca și cum invitația de a descoperi noi luminișuri ni se relevă firesc și noi chiar asta facem. Cu fiecare pagină, autoarea ne poartă din Canada, din noua ei lume, cea a ordinii, a eleganței comportamentale, a amabilității ca măsură fi-

Elena Buică

reasă a relațiilor interumane, pâna în lumea satului românesc, acel axis mundi care rămâne pentru scriitoarea Elena Buică... Țigăneștii cei de Teleorman. Ceea ce mi-a atras atenția a fost bucuria cu care autoarea re-trăiește (relatându-le pentru noi prietenii știuți și neștiuți din patria limbii române) întâmplări din lumea ca o scenă prin care trece mereu cu zâmbetul pe buze. (Imi amintesc de

Deși planul cotidian al Elenei Buică se află în Canada, iar planul sentimental melancolic este fixat în perimetrul teleormănean al Țigăneștilor, reușește să își exprime tumultul interior, prin similitudinea cu puritatea picăturii, care izvorăște prin vechimea seculară a unui zid mănăstiresc din România. Ploaia, soarele, și toate ale vieții, au îngălbenit marmura albă a vârstei, iscând acel sentiment viu, meditativ, cu trecere prin profunzimea amurgului, ce cuprinde treptat malul împădurit al unei ape curgătoare căci, iată ce ne dezvăluie, explorându-și propriile adâncimi sufletești:

„Trăiesc de zece ani în Canada, și poate că unii m-ar întreba: «de ce nu îți vezi de zilele care ți-au mai rămas de trăit, și te întorci mereu la ce ai lăsat în urmă?» Dar așa putea? Orice așa face, tot nu pot să smulg și rădăcinile din locul de unde mi-a fost dat să mă înalț în lume”

Cristian Neagu - critic literar

ISBN: 978-606-8049-74-8

Ziua a șaptea după Artur

După ce Dumnezeu a sfințit lucrarea Lui
Cuvântul în tine a căpătat mișcare
A ochilor ce dau de știre în ziua nimănui
Spre a înțelege noua-ntruchipare.

În această zi ai împărțit bucăți din tine,
Poeme să le-nțelegem în ceas de mântuire,
Ajutorul pătrunderii în măduva timpului ce vine,
A leoaicei cu ochii verzi eliberată de iubire.

O mie de ani într-o singură zi
Proclamă un ceas fără eroare,
In duminica de suflet te-aștept să vii
Poemul să-l citești întruchipat din mare.

Prilej universal de a ne cunoaște,
De a întoarce cuvântul înapoi,
În mielul din câmpie ce tăcerea o paște,
Așa cum va fi în Ziua de Apoi.

Artur, fiord al apelor liniștite

Din ochiul apei cu nori de pleoape
Soarele răsare ca un gând mai blând,
Când nări de căprioare se mulează-n ape
Și-o altă lume încolțește-n gând.

Acolo, memoria mea, închisă,
umple cu durere un alt gol,
Când căprioara a căzut ucisă
Trist intră prietenul în simbol.

Vulnerabile stări de lună și de soare,
Sub care alunecă fregate de idei,
Le dedic lui Artur, din păcate tot mai rare,
Când plâng în mine cohortele de miei.

► o ființă fericită pe al cărui chip zâmbetul uitase să mai apună și, care într-o zi, în fața aparatului foto de la o instituție care nu prea știe de zâmbet, i s-a sugerat să nu mai zâmbească. „Dar acesta este chipul meu de când am înțeles că viața este un miracol” a răspuns zâmbind și mai luminos făptura aceea solară). Cine să fie de vină că în crângul luminilor sunt și întunecimi, nu doar luminișuri! Cine să fie de vină ca unii oameni de-ai noștri par să fi stat prea mult în pădure, fie să fi ieșit prea curând! Elena Buică este o ființă fericită care ne invită să luăm lecții de fericire din chiar minunea de a trăi, înnoibilând zestrea de gând cu un senin de suflet. Nu

Sâmbătă 11 iunie 2011, ora 10:30

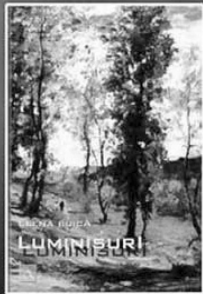
Lansare de carte

„UNIVERSUL POVEȘTILOR“

POVEȘTI ȘI POVESTIRI
PENTRU COPII

ȘI FESTIVITATEA DE PREMIERE
A COPIILOR PARTICIPANȚI
LA CONCURSUL NAȚIONAL
(CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ)
„UNIVERSUL POVEȘTILOR

Cordonator:
Prof. ing. **Simina Silvia Șcladan**

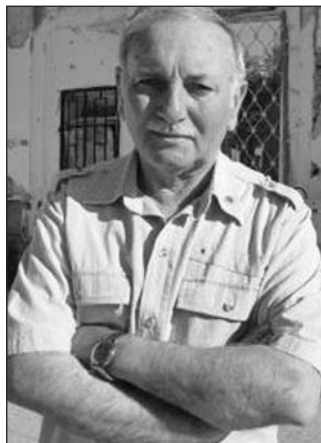

LUMINIȘURI

AUTOR:
Elena BUICĂ
TORONTO - CANADA

Prezintă:
Elisabeta Iosif
Președinta L.S.R. - Filiala București

Biblioteca Metropolitană "Mihail Sadoveanu"
Liga Scriitorilor Români-Filiala București

mi-am propus să prezint cartea, ea trebuie citită, nu povestită. Este un dar prea la îndemână ca să ni-l refuzăm. Este o invitație la călătorie spre a ne întoarce în noi mai bogați cu încă o lumină. Este un semn de prietenie, o mână întinsă peste spații când timpul crește în urma noastră întregindu-ne. Editura ANA-MAROL din București este portul de taină la care se opreste iar și iar autoarea „Luminișurilor”, înainte de a ajunge acasă, într-un anume acasă care este fiecare cititor al scrierilor sale. Fie ca fericita călătoare Elena Buică să nu rătaiească niciodată cărarea întoarcerii în noi în această fascinantă călătorie care este chiar o viață de om.

George Coandă

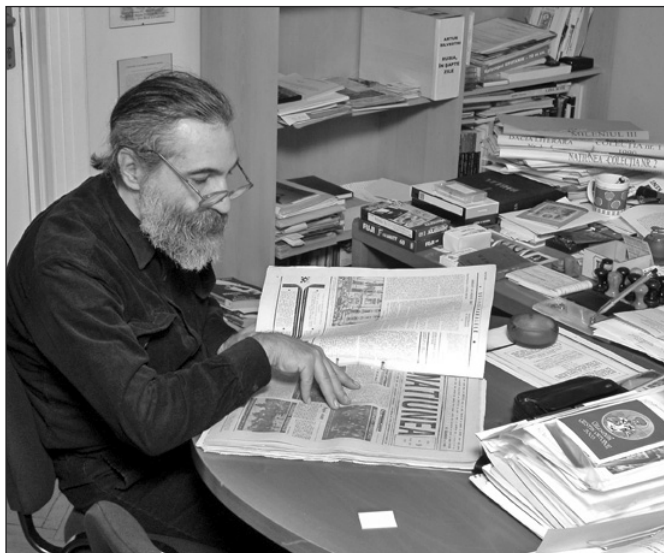
Când a fost să fie o, Doamne, cât amar de vreme a trecut de atunci!, l-am întâlnit pe Artur Silvestri, aş spune, pe nepusă masă, într-un moment pe care nu-l pot defini.

A fost să fie ceva între uimire şi nuntire de spirite care s-au căutat prin inefabilul sferelor atemporale. Gândul mă duce la paranormalitate. Cred că prietenul, autoexilat după ciudatele întâmplări din decembrie '89, supărat nu pe ţară, ci pe mancurţii care au confiscat puterea, şi l-am numit pe M. N. Rusu, pe meleagurile newyorkeze, m-a oprit pe culoarele revistei „Amfitearu”, cândva, într-o primăvară de pe la sfârşitul anilor 70, sau de pe la începutul penultimului deceniu al secolului XX spunându-mi: vezi că a scris despre tine în „Luceafărul” Artur Silvestri, un incisiv şi tânăr critic literar. E de bine. S-ar fi putut să iasă rău?

N-am prea înţeles cum devine chestia asta cu ori aşa ori pe dincolo.

Şi tot în acea primăvară, în redacţia „Luceafărului” mi-a întins o mână fermă un june cu chip de pelerin vizionar

Pelerinul cu chip vizionar

spunându-mi: „Tu eşti George Coandă. Trebuia să ne întâlnim!” Am rămas uşor şocat şi de fiecare dată când am stat faţă la faţă, starea de şoc era asemenea unei revelaţii iniţiatice.

La o vreme ne-am pierdut urma, societatea românească a intrat după 89, într-un neaşteptat delirum tremens, prietenii au început să se înstrăineze, ba chiar să se urască. Şi deodată am primit acasă un pachet cu cărţi de la Editura Carpathia apoi un telefon: o voce de domnişoară bine educată mă invita la o întâlnire cu... Artur Silvestri în vila de pe un bulevard bucureştean megieş Palatului Victoria.

Nici astăzi nu ştiu cum a dat de mine după un hiat al legăturilor noastre destul de îndelungat.

Şi m-am dus. M-a pri-

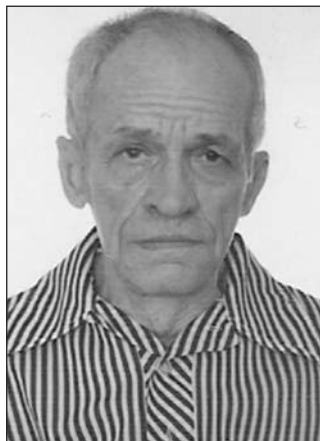
mit în biroul său sufocat de cărţi, se juca cu degetele pe tastatura unui calculator, era îngândurat, şi am tăifăşuit câteva ceasuri la o ceaşcă de cafea. Şi de câteva ori după aceea întâlnirile s-au desfăşurat la fel. Îmi puneam întrebări iscoditoare, eu simţeam că ar vrea să-mi transmită un

mesaj. Se petrecea ceva ca o teamă. Parcă un călugăr scit încerca să mă facă să înţeleg că trăim într-un joc bizar al apariţiilor. Iar când l-am văzut ultima oară pe la începutul unei veri, mai mult a tăcut, şi-a mângâiat barba tolstoiană, simţeam că-mi transmite mental (aproso de paranormalitate) nişte mesaje, mi-a zis că România este pierdută, dar că poate fi salvată dacă românii se vor uni cu iubire, s-a lăsat apoi o linişte mistică, şi înainte de plecare mi-a sugerat că scriitorii din provincie ar trebui să-şi creeze propriile organizaţii şi că Uniunea Scriitorilor este epuizată.

Am luat drumul gării. Un presentiment mă încerca asemenea unui fior escatologic.

Şi la un timp Artur a plecat în eternitate. Pe neaşteptate, aşa cum l-am cunoscut. Pelerinul cu chip vizionar se ascunsese într-o amintire din lăuntrul Căii Singurătăţii.

Biblioteca Academiei Române

**In memoriam
Artur Silvestri**

Emil Perșa

ARTUR SILVESTRI intra în
BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE
Să citească un manuscris roman aflat pe
Raftul Istoriei lângă O CRUCE LATINĂ,
Se duce la MASA TIMPULUI
Să aprindă CANDELA LUI ISUS CRISTOS
Să-i lumineze pe PARINȚII LUI
adormiți pe o PAJISTE
înflorită cu NARCISE galbene și cu ORHIDEE,
Se așază pe SCAUNUL CULTURII UNIVERSALE
Să asculte CLOPOTUL RELIGIEI ce bate în
BISERICA INVIERII construită în IERUSALIM
Să-i vie dor de VIAȚA LUMII LITERARE pe
ALEEA CU TRANDAFIRI albaștri înfloriți într-o GRĂDINĂ,
Să respire PARFUMUL de LILIAC
înflorit lângă CANDELA LUI MOISE
aprinsă de MAMA SA pe
SCRINUL NEGRU
Să scrie pentru PATRIE și pentru
POPORUL ROMÂN O EPOPEE.

ARTUR SILVESTRI vine pe
BULEVARDUL REGINA MARIA
Să privească LUPA CAPITOLINA unde-s
Sculptați în marmură albă ROMULUS
SI REMUS sub CERUL DIVIN
Straluminat de TORȚA BYZANTINĂ
aprinsă pe STÂNCA LUI
ZEUS DE PROMETEU
Urcă în TURNUL PALATULUI REGAL
Să viseze VIAȚA ROMÂNEASCĂ în
1 DECEMBRIE 1918
Să asculte un COLIND cântat de
CORUL ÎNGERILOR lângă FLORI,
Să descopere TABLOUL REGELUI FERDINAND I
așezat pe un PERETE albastru între
un CRIN alb și un CACTUS
Inflorit pe STICLA topită pe un SEMIZEU,
Să iubească VIITORUL ROMÂNILOR DE
PRETUTINDENI sub SOARELE răsărit
pe PANTEONUL CUVINTELOR tipărite

în CARTEA LIBERTĂȚII
Să trăiască CLIPE MAGICE lângă
BRADUL DE CRĂCIUN în SĂRBĂTORI.

ARTUR SILVESTRI intră în
SALA DE LECTURĂ a CĂRȚILOR tipărite
în TIPOGRAFIA RENAȘTERII CULTURII ROMÂNE
Să citească BIBLIA și
PSALMII MITROPOLITULUI DOSOFTEI,
Pe MASA DORULUI DE STRAMOȘII ROMÂNI
Se află ICOANA FECIOAREI MARIA
Să-l lumineze când
Scrie un JURNAL și o POVESTIRE,
Are în ochi O LUMINA sfântă
ce strălucește în TUNELUL NEMURIRI
VEACURILOR
Să o privească URMASII când
Urcă pe MUNTELE ATHOS pe
STRADA CU BISERICI ORTODOXE
Unde-i sculptati ZEITE ȘI ZEI,
Pe Raftul din LEMN DE CEDRU
adus din PALESTINA se află
STATUETE din GIPS de VOIEVOZI și
de SCRIITORI
Să-i lumineze VISUL pe PĂMÂNT
FOCUL aprins de PĂRINȚII LUI în
ȘEMINEUL de CERAMICĂ neagră lângă
un CERC CU SANZĂIENE înflorite în IUBIRE.

ARTUR SILVESTRI intra în CATEDRALA
SFINȚILOR APOSTOLI: „PETRU ȘI PAVEL”
Să o asculte EVANGHELIA NAȘTERII DOMNULUI
ISUS CRISTOS
Să privească O CRUCE DE AUR
aflată pe MASA ALTARULUI
în ORIZONTURI DIVINE,
Se așază pe BANCA SARBATORII RELIGIOASE
Sub CANDELABRUL de bronz aprins în
ORA LITURGHIEI
Să lumineze O ZARE cu Spice de Grâu
Și pe ARHANGHELI pictați pe ICOANE Sfinte
Să-i fie dor de STĂMOȘII SĂI plecați în
TUNELUL TIMPULUI
Să-i viseze ACASĂ înviați într-o FLOARE
DE COLȚ când citește sub TABLOUL
DACIEI - ROMANE O CARTE CU DESTINE,
Să-l privească ROMÂNII AZI în
ALBUMUL DE FAMILIE
A LITERATURII CONTEMPORANE
Să-i descopere OPERA așezată în
VITRINA GLORIEI POSTUME sub TAVANUL
pictat cu ÎNGERI albi și
cu IDOLI DE AUR stramutată din
MUZEUL DE ARTA A ISTORIEI în CUVINTE.

Gheorghița Badea

Ideea de a reanaliza „Didahiile” lui Antim, fie și pentru a extrage falia critică, poate părea redundantă, având în vedere tot ceea ce s-a scris ori pentru că s-ar readece în discuție formule exegetice clișeizate. În ciuda tuturor acestor aspecte, trebuie menționat adevărul că vocea lui Antim, de la înălțimea amvonului asemănat cu o tribună, surprinde prin puternice accente mesianice, se erijează într-o providențială „vox populi” și își asumă, în virtutea acestui fapt, o responsabilitate de la care nu va abdica niciodată: aceea de a respecta cultura și istoria neamului. Discursul lui Antim, predica sa, are adresabilitate către beneficiarii direcți: credincioșii de rând, boierii, domnitorul, preoții și înalții ierarhi, dar și către cei indirecti, în contextul respectiv sau peste timp. El are, mai degrabă, interes demonstrativ, decât polemizator. Predica sau discursul lui Antim poate fi interpretată ca o cale de acces la adevăr sau o expunere continuă în vederea

Apologie și contestare în didahiile lui Antim Ivireanul

aprofundării. Văzute din acest punct de vedere, didahiile antimiene se înscriu pe linia unui „discurs contra”, capabil să favorizeze impunerea adevărului.

De asemenea, predica lui Antim reunește cel puțin două, din cele trei tipuri-standard de polemică filosofică identificate de către anumiți cercetători francezi. Controversa și căutarea unui adevăr prin discuție reprezintă tipologii care evidențiază un fapt: polemica se situează între luptă și cooperare.

Dacă ne referim la atitudine, la situarea poziției antimiene față de cauza suținută de anumiți ierarhi ai vremii, precum Hrisant Notara, atunci putem lua în calcul și cel de-al treilea tip-standard al polemicii: disputa, care în cazul mitropolitului nu urmărește descalificarea adversarului. Discursul mitropolitului este dominat și stilizat de consubstanțialitatea polemicii și a retoricii. Prin retorica sa, Antim „scrie” o pagină estetică înspre lume. Prin polemică, el consemnează o pagină de morală și de putere.

La Antim, legitimitatea și condiționarea acceptabilității polemicului se creează prin ironie și satiră. Ironia este o fi-

gură retorică de exprimare a dezacordului. Prin satiră, autorul critică defectele morale ale celor pe care îi păstorește și aspectele negative ale unei lumi care l-a adoptat, totul cu intenție moralizatoare. De aceea putem vorbi, în cazul său, despre o pseudo-confruntare. Natura polemică a discursului apare la impactul dintre un subiect cu miză intelectuală și un grup-țintă. Subiectul cu miză intelectuală este oferit de fiecare predică destinată unei sărbători, iar grupul-țintă îl reprezintă beneficiarii nominalizați mai sus. Criteriile acestea impun statutul polemizator scrierii mitropolitului.

Polemica lui Antim țâșnește ca un foc de artificii, are „izbucniri de lavă” așa cum afirma E. Lovinescu despre Rebreanu. Agora lui Antim este spațiul bisericii și înălțimea amvonului. Tăișul polemicii devine fertil când este altoit printr-o anume artă a comunicării și forță de persuasiune, realizând puntea emoțională către celălalt.

Polemica este o componentă discursivă în demersul literar antimian. Acesta nu poate ignora cadrul social-politic pentru că funcția predicii este de a trans-

forma, de a civiliza, de a lumina. Discursul „directorului de conștiințe” nu se înscrie pe un „câmp” alb, ci pe unul saturat de alte discursuri. De aceea, locul său își câștigă stabilitatea și competența printr-o reorganizare a aceea ce este deja acolo. Din aceasta perspectivă, polemica antimiană are calitatea de a fi proces de excludere a celui alt sau de descalificare.

Dar, să analizăm puțin nuanțele. Teoretic, discursul polemic este un discurs „descalificant” prin aceea că ținta lui este de a discredita adversarul, de a-l domina, de a-l neutraliza și chiar de a-l reduce la tăcere. În cazul lui Antim, discursul polemic descalificant vizează neutralizarea proastelor obiceiuri pe care le au unii dintre credincioși, în special boierii. Mai înseamnă anihilarea deprinderilor greșite: doi duhovnici în loc de unul, a înjura de toate lucrurile etc.

Pe de altă parte, se admite faptul că există grade de polemicitate și că nu este întotdeauna vorba de discreditarea adversarului. Ipoteza este valabilă în cazul „Didahiilor”, dar nu și în ceea ce privește celelalte cărți pe care Ivireanul le-a tipărit în scopul declarat al păstrării credinței strămoșești și de combatere și anihilare a celorlalte confesiuni care pătrundeau în Țările Române, prin zând rădăcini.

Predicile mitropolitului re-

► flectă starea economică, socială, politică și morală a Țării Românești, precum și apăsătorul jug al tiraniei și exploatarei otomane. Ele poartă accentele de nemulțumire și, uneori, de revoltă ale celui care s-a identificat cu nevoile și simțămintele neamului românesc. Predica lui Antim este una vie, realistă și legată de problemele vieții. Este purtătoare de mesaj. Fibra critică invită la formarea unor opinii și atitudini față de starea de fapt a societății românești din vremea respectivă. Predica sa se poziționează uneori vecină cu pamfletul prin aspectele negative dezvăluite, prin nota aspră în care înfierează trăsături, concepții, obiceiuri, atitudini. Mitropolitul critică decăderea morală cu o asprime lăconică, ignoranța este denunțată insistent, păcatul este dezvăluit. Starea jalnică a țării, din cauza atâtor biruri grele, este zugrăvită în „Cuvântul” său de la instalarea ca mitropolit, astfel: „...fiind încungiurați și îngrădiți între hotarale celor striini de fel și împresurați de atîta nevoi și scîrbe ce vin totdeauna, neîncetat, de la cei ce stăpînesc pămîntul acesta...” . Ca un „om mic fiind și smerit”, Antim își asumă rolul de îndrumător al sufletelor în astfel de circumstanțe, căci recunoaște că vrea să le fie credincioșilor „de mîngăiere la scârbele robiei cei vavilonești a lumii aceștia”, iar

„Lumea pute de împutăciunea sîngiurilor...”

În această calitate și-a îndeplinit misiunea fără reproș. De unde vine curajul său în a demasca totul și în a-i muștra pe cei de sus, dar și pe cei de jos, atunci când constata că nu-și respectă valorile și nu recunosc autoritatea? „Libertatea pe care și-o ia, uneori, mitropolitul față de dogmă ar fi încremenit un teolog din Apus. Cu o râvnă de inovare riscantă altundeva, el își permite prelucrarea unor date originale, răstălmăcirea și deplasarea lor.”

Cu acest sentiment își construiește vlădica Antim Cuvântul de învățătură la Dumineca vameșului. Retorica Ivireanului atinge în această cuvântare cote înalte, pline de înversunare. Analitic până în cele mai de jos amănunte, mitropolitul se adresează tuturor, de la cel mic până la fețele cele înalte, folosind persoana I plural, semn al implicării: „...deaca auzim pre cineva că înjură...în loc de a-l certa și de a-l înfrunța...noao ne pare bine și rîdem”. Și neiertător cu astfel de practici cu care românul se află în război de două mii de ani, dreptul ierarh face o „sinteză” a „subiectelor înjurăturilor la români” : „că ce neam înjură ca noi, de lege, de cruce, de cuminecătură, de morți, de comandare, de lumânare, de suflet, de mormânt, de colivă, de prescuri, de ispovedanie, de botez, de cununie și de toate tainele sfintei bisericii...” Antim com-

bate aceste practici și „fără să vrea, realizează un tablou grotesc și realist, în care sfințeniile devin lucruri moarte.” Urmează o serie de enumerații ce zugrăvesc o societate cuprinsă de strâmbătăți și de moravuri în destrămare, cu oameni „orbiți de deșertăciunile cele lumești...ca o roată cînd dă de vale și nu se poate opri” . Enumerarea s-ar putea considera o figură oratorică, cu rol imens de accentuare”. Violenta pamfletară atinge o intensitate crescută. Arta comunicării este desăvârșită la Antim. Vlădica pare a fi un deținător al tuturor secretelor comunicării. Truda sa de a configura un tablou al decadenței morale prin cele mai aspre cuvinte nu se sfiește s-o explice, într-o oarecare măsură, prin această interogație: ”Spuneți-mi, rogu-vă, că eu poate că-mi voi fi eșit din fire, care voe a lui Hristos facem, sau care poruncă ținem?”

Antim este un desăvârșit observator al moravurilor. Cu darul vorbirii pe care-l deține, își făurește „leacurile” de prefacere morală. Atitudinea sa nu este deloc comodă față de tot ce e rău.

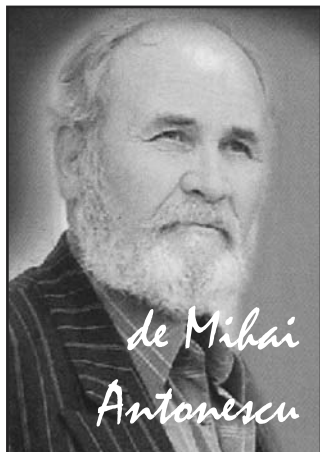
În vadul demonstrației, interesul este atras de „Cazania la Sfântul Nicolae” în care Antim, meșter al cuvântului, construiește un protocol comparatist. Pe de o parte, sondează adâncul sufletului uman cu un lux exegetic, pe de altă parte descifrează resor-

turile umane în raport cu semenii săi. Propunerile ivireanului de combatere a stricăciunii și a strâmbătăților, se află permanent în slujba persuasiunii. Astfel, frământărilor interioare de genul „cum voi să iubesc pre vecinul meu, că-m iaste vrăjmaș?”, Antim le aduce o soluție scripturistică : „Hristos îți poruncește să iubești pe vrăjmașii tăi și să le faci bine”.

Excesiv analist se dovedește a fi în „Cuvântul de învățătură la Dumineca Florilor”. Amprenta de naturalețe este evidentă atunci când Antim dezvăluie limpede pe cei duplicitari „alții au cite doi duhovnici, unul la țară și altul la oraș; la cel de la țară, ca la un om prost, spune păcatele cele ce socotește el că sunt mai mari, iar la cel de la oraș spune păcatele cele ce socotește el că sunt mai mici, neguțătorind și meștersugind taina ispovedaniei.”

Focul elocinții se naște și își întreține arderea din însușirea conținutului mentalității românești. Predica lui Antim, a cărei ardere se împrăstie aproape egal în cele peste treizeci de didahii, țâșnește uneori mai subtilă și se dorește a fi medicament de corecție a moravurilor. “Astfel, fiecare predică e o treaptă a inițierii în actul de a gândi credința”.

Puterea discursului său conturează pentru noi, cu un efort de gândire și de imaginație, un tablou realist al epocii.

Consemnări prietenești Maria din rugăciune

Maria Niculescu, Credința și păcatul, Editura Perpesicius, 2006
Maria Niculescu, A dimineților lumină, Editura Perpesicius, 2007

„Ea, avea un măr domnesc/
Într-o mână, si mi-i dete,/Dorul să
mi-l îndulcesc,/Să mă-ngândur
pe-ndelete. Măr, mușcat de dintr-
o parte,/înspre gura mea flă-
mândă,/Viscolind a Ea și moarte/
Dintr-o lacrimă rotundă”

E un psalm, volumul CRE-
DINȚA ȘI PĂCATUL apărut la
Editura Perpesicius în anul 2006,
al poetei Maria Niculescu. O boare
de timp întârziind pe paginile
Cântării Cântărilor dintotdeauna,
pulbere stelară desenând conturul
Septuagintei pe inimi asemeni
cele a lui Dumnezeu, mirabilă, tri-
stă poveste risipindu-si adevărul si
rămânerea între Nala si Dama-
ianty, între cer si zbuciumul fiin-
ței. Întru izbânda adevăratei,
unicei credințe a fost seri să cartea
asta. Povestea se înșiră credibil si
atât de omenesc, încât poeta în-
săși, se dă pe sine jertfă textului,
crucificându-se între sentiment si
rațiune, făcându-se cumpănă între
false lumini si calea stelei albastre.
Doar în marile cărți ale lumii, se
mai întâmplă aidoma cu ce face
Maria Niculescu în 245 de strofe
câte are poemul, căci, atâtea lu-
cruri si adânci adevăruri nu pot fi
spuse decât în metru antic, nu pot
sfârâma zăvoarele adevărului
ultim, decât într-un limbaj ușor
incantatoriu cu limpezi rădăcini în
clasicul excelent articulat, si tul-
pina până-n frunzele unui moder-
nism spălat de excese ori
teribilism la modă. E fantastică
puterea iubirii în acest poem, mă-
reția prin care autoarea înțelege

necesitatea ruperii, a mutației din
clipă în etern. Iubirea de aproa-
pele se refugiază în divin, nu
numai ca o salvare a sinelui ajuns
la răscruce, ci si întru pilda semin-
ței căzute în binecuvântarea rod-
nicului pământ. Căci, ce nu poate
înțelege si asuma aproapele din
ofranda celui alt, îngăduie si pri-
mește la sine Dumnezeu în marea-
i bunătate spre a întoarce însutit la
o vreme, tot către om. Pe renun-
țare, pe lacrimă ai răni, așează
Maria Niculescu o rugăciune. Una
cu bun folos, cum vedem din dia-
logul între ea si divinitate, care
este îndemn și pildă întru mân-
tuire, prin unica, marea iubire de
El.

Al doilea volum, A DIMINEȚI-
LOR LUMINĂ, apărut tot la Edi-
tura Perpesicius și tot cu o prefață
a excelentului scriitor, îngrijitor de
cărți si editor care este Marcel Cri-
hană, e un fel de caldă umbră a lu-
minii primului, căci poeta se mișcă
în spațiul acelorași stări profund
religioase, cu diferența numai, că
șinele si largul lumii se regăsesc pe
coordonate mai umane, mai con-
fesiv destăinuinde. Confesiunea, e
des tănuire. De sine, de stare, din
necesitatea, nu atât a iertării, cât
mai ales a înțelegerii: „Am plâns,
am plâns prea mult pe lumea
asta,/Am plâns la lună si am plâns
la stele,/ Mai să mă-nec în lacri-
mile mele./ Mă îndrăgise tare
mult Năpasta./ Păcate facem toți,
așa ni-e datul./ Iar eu, eu am iubit
pân' peste poate./Nu cred în vorbe
neadevărate:/Iubirea n-are-a face

cu păcatul./Am plâns prea mult,
cu foc si-nfrigurare,/Însă pe când
credeam că îmi pierd firea,/ Sosi a
vieții mele însoirea/Salvându-
mă de-a lacrimii teroare./Am
plâns... „Degeaba” - gându-mi dă
povață/ Dar cine-nspre-a simțirii
apărare/ Dintâi își pune vrednică-
ntrebare?/Dar nu-i târziu, mai am
puțin din viață, /E vremea mea, e
vremea mea, în fine./Nu-mi voi
grăbi defel trăirii mersul. /Voi să
străbat în mers tot Universul/Și-
am să pricep: tot răul e spre bine.”
Aici își are loc, rost si rol, lumea,
rudele, contextul si starea, poeta
lăsându-se în voia timpului de
trăit cu tot ce incumbă asta: emo-
ții, îngăduință, trecere, amintiri:
„Măicuța mea cu părul în inele,/
De ce te-ascunzi sfioasă printre
stele?/Arată-te în visurile mele/
Să povestești de bune și de rele./
Măicuța mea cu ochi de căpri-
oară,/Din ‘Nalturi de mirajuri te
coboară/Pe-a Lunii arcă, scumpo,
într-o seară/Și noaptea să îmi faci,
cu mult, ușoară. /Măicuța mea cu
vorba de mătăasă, /Peste Pământ
tăcerea de se lasă,/Pătrunde-n
casa-mi, ci nu fi sfioasă/Vei fi
aflând de dorul ce m-apasă./Măi-
cuță cu a zânelor alură,/Sunt vi-
tregită de a ta căldură,/Sunt
abătută mult peste măsură./De ce-
ai plecat, măicuța mea cea pură?”
Ieșirea din rugăciune se face întru
omenesc, ca și întru dumnezeire
deopotrivă, poeta știind să împace
și „să se împace” cu daturile și cur-
gerea ființei dinspre, întru sine.
Căci, suntem ce suntem în clipă,
iar în clipa următoare vom fi ai-
doma, dacă învățăm să ne recu-
noaștem nemoartea: „Spuneți-mi
cum că viața-i minunată,/Că
toate-n astă lume sunt ro tunde/
Cum astre-n cer și ale mării
unde/Și vă promit că n-am să mor
vreodată./Spuneți-mi, dar, eterne
că sunt toate:/Înfioratul-murmu-
rul de frunză/La-a vântului șoptiri
dând să răspundă/Întoarce-mă-
voi în eternitate./Spuneți-mi cum
că toate sunt reale./Culori, mi-
resme, susururi de ape,/Iubirea
castă pentru cel de-aproape/Și nu
va să urmez a morții cale.” AVE,
MARIA DIN RUGĂCIUNE!

Corneliu Leu

Soluția meritocratică a redresării societății românești (2)

Asta este meritocrația: Să-l alegi pe om după merit și să pui stavilă dedesubturilor mafioate susținute doar de populism, demagogie și bani nespălați, știind bine că numai astfel asigurați progresul la nivel național. Dar, pentru asta, este nevoie de o conștiință civic-politică, tot la nivel național.

În felul acesta, prin respectul reciproc între persoane, între drepturile lor și în egalitatea lor de șanse, comportamentul corect față de ceilalți devenind o îndatorire civică, democrația nu mai rămâne formală și demagogică, ci devine meritocrație, recunoscându-i fiecărui om meritele și așezându-l pe treaptă pe care poate fi cel mai eficient în progresul social.

Raționamentul acestei convingeri pe care mi-am exprimat-o era următorul: Așa cum marea generație a renașterii românești s-a constituit la 1848 prin fermentul intelectual al celor reveniți din lumea occidentală, după ce s-au dedicat acolo frământărilor sociale ale epocii și și-au însușit idealurile pe

care le avea cea mai deschisă către democrație parte a omenirii, tot astfel, instabilitatea noastră politică de astăzi, datorată lipsei de caractere, care se conjugă cu sechelele unui trecut nefast, ca și nevoia unei clase politice autentice, capabile să impună acele puține dar definitorii criterii ale democrației avansate, află rezolvare prin revenirea sau implicarea celor care au muncit, au trăit, s-au format și și-au consolidat preceptele într-o asemenea democrație dinafară, conștienți și de imperfecțiunile ei, dar și de dezideratele ei ferme, bine impuse social.

Iar speranța mea era că, astfel sau, mai bine zis, și pe această cale ca și pe cea a propriei perfecționări a țării prin punerea în valoare a celor mai capabile și mai dedicate forțe, vom ajunge la acea adâncire a democrației care să îngroape pentru totdeauna demagogia cu care au vorbit despre ea ideile comuniste. Vom revalorifica împreună, din valorile universale ca și din întreaga noastră tradiție, tot ce ne-a menținut moralul existenței prin credința creștină, prin

valorile învățaturii ei întru înflorirea a ceea ce este frumos sufletește, prin solidaritatea umană și voința națională, prin strădania fiecărei familii și fiecărei obști de a-i ajuta să se realizeze pe copii merituosi care pot fi crescuți în scopul progresului social, prin respectul pentru exemplul celor care au realizat ceva... În sfârșit, prin conjugarea eforturilor celor dinafară și celor dinăuntrul granițelor țării, să ajungem la o democrație stabilă și folositoare cetățeanului, capabilă să înlăture răul social și decăderea morală, aduse, practicate și, din nefericire chiar impuse unei întregi societăți de către minciuna și ipocrizia democrației formale.

Pentru că nu numai noi, ci întreaga omenire are nevoie de o însușire temeinică a aceluia concept care se configurează în lupta cu democrația formală de astăzi, democrație cu accent electoral și bazată doar pe cifrele ușor de manipulat ale statisticii, concept pe care, în raport cu integralitatea persoanei, a drepturilor ei și a proprietăților ei, începem să o numim „DEMOCRA-

ȚIA REALĂ”.

În contemporaneitatea noastră, filosofia politică - pe cât de încărcată de adevărurile umanismului integral, pe atât de încercată în confruntări cu agresarea democrației din afară și dinăuntrul ei - nu poate avea temă mai importantă decât pragmatica asigurării unei democrații reale. Aceasta se realizează în timp prin Guvernare și Lege, prin Administrație și Morală, prin RESPECTUL COMUNITAR ÎNTRE PERSOANE. Fiind vorba, în ultimă instanță, de o arhitectură socială și politică a Statului și Instituțiilor Comunitare moderne, lucrurile stau la fel ca-n raporturile diferite ale arhitecturii cu geometria plană sau cu geometria în spațiu: LIBERTATEA PERSOANEI ȘI A COMUNITĂȚII își capătă conținutul ei adevărat numai dacă o abordăm ca pe o coordonată pusă în raport cu celelalte, care o ridică la puterea a treia: ÎNDATORIRILE. Numai în acest mod, volumul adevărat al libertăților unei societăți iese în evidență.

Va urma

Eugène Ionesco,

Între oroarea de a trăi și oroarea de a muri (2)

Andrei Oișteanu

„Am fost chinuit, sunt și acum, deopotrivă de frica de moarte, groaza de vid, și de dorința fierbinte, nestăpânită, presantă de a trăi”, notează Eugène Ionesco. Melancolia lui Ionesco se confundă cu nefericirea de-a se simți „pierdut în lumea asta sortită morții”. Printre altele, alcoolul este considerat un remediu împotriva melancoliei și a spaimei patologice. Iată câteva „fărâme” din jurnalul intim al dramaturgului, în care „uitarea de sine” este provocată de pierderea memoriei, provocată la rândul ei de beția alcoolică: „N-am știut să uit de mine. Ca să uit de mine, ar fi trebuit să uit nu numai de propria mea moarte, ci să uit totodată că cei pe care îi iubim mor și că lumea are un sfârșit. Ideea de sfârșit mă înspăimântă și mă scoate din minți. Cu adevărat fericit n-am fost decât când eram beat. Din păcate, alcoolul ucide memoria, și n-am păstrat din euforiile mele decât niște amintiri încețoșate”. Sau: „Fericit nu eram decât beat. Din păcate, a doua zi uitam aproape tot, nu mai aveam habar din ce fusese făcut acel soi de fericire.”. Sau: „Frica asta cumplită, panica asta. La căderea nopții, năvălește

peste mine. Doresc singurătatea, nu o pot suporta [...] Băutura îmi lipsește. Un pahar e ajuns ca frica să dispară.” Scris într-o clinică de psihiatrie din Elveția, ultimul pasaj pare să fie ieșit din mantaua melancolicului Bacovia: „Singur, singur singur.../ I-azi cum mai plouă./ Vreme de beție/Ce melancolie!” (poezia Rar, 1906).

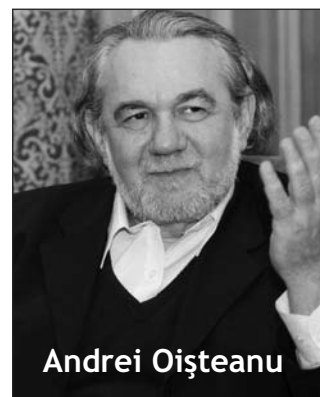
Imaginând un pseudo-jurnal post-mortem ținut, chipurile, de Eugène Ionesco însuși, eseistul Adrian Mihalache îl face pe dramaturg să-și remenoreze spaima de moarte și remediile care o „anesteziau”: „Mie, alcoolul și tutunul mi-au anesteziat, măcar pe moment, angoasa în fața morții”.

„Injectii să dea la cap spaimei”

Este greu de crezut că Eugène Ionesco, având probleme depresive și trecând prin câteva clinici de profil, nu a fost tratat cu preparate farmaceutice psihoactive. În aprilie 1964, Emil Cioran își nota în jurnal faptul că prietenul său “X” (foarte probabil Eugène Ionesco) era în „degringoladă”, plângându-i-se că un doctor psihiatru “i-a recomandat stupefiante ce-i dau o stare de euforie, urmată de crize de depresie”. Cioran i-a replicat că

stupefiantele (“fericire cumpărată”) „nu fac două parale” și că un psihiatru „nu va reuși niciodată” să-l vindece. Este clar că Cioran ura visceral azilurile psihiatrice și pe doctorii „jalnici” care bântuiau pe culoarele lor. Nu și Eugène Ionesco. Internarea într-un astfel de stabiliment era pentru el plăcuta abandonare într-un spațiu în care se simțea complet scutit de responsabilitate. „Mi-ar place să trăiesc toată viața într-o clinică, – își notează dramaturgul – într-o cameră luminoasă, curată, de clinică. Din moment ce tot suntem în închisoare mi-ar place măcar să mi-o aleg pe asta.” Elogiul adus părintelui psihiatriei este și el simptomatic. Pentru Eugène Ionesco, Sigmund Freud a fost un „alt mare evreu”, un „mare rabin, din cea mai pură tradiție a rabinilor”, un „doctor de suflete” care „a vrut să exorcizeze ura”.

Dar despre ce fel de “stupefiante” putea fi vorba în cazul lui Ionesco? Ce remedii psihoactive i-au fost recomandate? Unele date transpar chiar din “jurnalul oniric” pe care l-a ținut dramaturgul. Iată un vis din acea epocă (mijlocul anilor '60), când Eugène Ionesco era internat într-o clinică psihiatrică și se plângea

Andrei Oișteanu

că îi lipsește alcoolul cu care ar putea să-și atenuze traumele provocate de spaime. În vis, Eugène Ionesco ajunge la un birt în care cere “ceva de băut”. „Nu pot să vă dau de băut – spune cârciumarul din vis – decât dacă îmi prezentați certificatul dumneavoastră de sănătate mintală. [...] Se pare că sunteți nebun, vi s-au făcut injecții, sunteți drogat.” „Injecțiile acelea mi le-a făcut un doctor, ca să dea la cap spaimei”, explică Eugène Ionesco în vis. Dar nu reușește să-l convingă pe cârciumarul din vis, așa că pleacă la un alt birt, unde comandă același lucru: băutură. „Aștept zadarnic, aștept și visul se sfârșește în așteptarea asta.” Dimineața, dramaturgul îi povestește visul rezumat mai sus psihiatrului din clinica în care era internat (probabil doctorului care i-a prescris “drogurile”). Este profund nemulțumit de explicația simplist freudiană dată de psihiatru și ajunge la concluzia că visele lui sunt de fapt reflecții foarte directe, nesublimite, ale realității. În aceste condiții, este rezonabil să bănuim că lui Eugène Ionesco i-au fost într-adevăr pres-

crise injecții cu medicamente psihotrope, me-nite - cum spune chiar el - „să dea la cap spaimei”.

„Nevoia de euforizante”

Undeva, în „Jurnal în fărâme”, ținut până în anul 1967, Ionesco notează următoarele în privința modului cum își percepe propriul corp: „Am avut întotdeauna o proastă cenestezie: nu mi-e bine în pielea mea. De unde și nevoia de euforizante sau de băutură...”. Ne putem întreba din nou despre ce “euforizante”, “medicații”, “injecții” și “droguri” ar putea fi vorba. Eugène Ionesco a fost discret în această privință.

Există totuși în jurnal un pasaj care îl trădează pe dramaturg. El notează acolo despre stări de “euforie”, dar nu ca urmare a ciclotimiei, ci provocate de „alte medicații” care îl „descarcă de toxine [psihice]”. Iată pasajul în extenso: „Când și când, [simt] o oarecare euforie. Datorată cui? Singurătății, regimului alimentar strict și altor medicații care fac ca organismul meu să se descarce de toxine? Faptului că mă descarc de toxine scriindu-le, adică azvârlindu-le afară din mine? Să fie pur și simplu isidonul pe care-l iau de vreo zece zile și al cărui efect trebuie că începe să se simtă? Cu toate astea, noaptea trecută, ieri seară și până azi dimineață, eram prăbușit, în plină disperare. Se pare că vântul rău de la Zürich provoacă astfel

de deprimări; pesemne că există și vânturi euforice. Nu filozofia ne vindecă sau ne îmbolnăvește. Suntem la chere-mul vânturilor”.

De fapt, nu există un medicament numit Isidon. Eugène Ionesco (sau cel care i-a transcris jurnalul) a notat incorect numele remediului. Este vorba probabil despre Insidon – un produs al industriei farmaceutice germane, un antidepresiv menit să vindece bolile „insidioase” (de aici numele medicamentului), care apar fără simptome, din categoria Generalized Anxiety Disorder (GAD), cum este melancolia. Un alt nume comercial al acestui preparat anxiolitic este Opi-pramol. I s-a dat și acest nume pentru că este un opioid. În termeni farmaceutici, opioid nu este un medicament care conține opium sau care provine din el (cu alte cuvinte, nu este nici un opiat, nici un opiaceu), ci este un narcotic sintetic al cărui efect seamănă cu cel al unui opiat.

Picto-psiho-terapie

După cum am văzut, starea lui Eugène Ionesco nu s-a îmbunătățit nici peste 12 ani, la sfârșitul anilor '70. Eugen este „foarte nefericit” – îi scria Emil Cioran lui Arșavir Acterian în 1979 –, fiind „veșnic pândit de crize depresive”. La bătrânețe, în perioada 1980-1988, Eugène Ionesco a fost invitat de doi colecționari de artă elvețieni, Franz Larese și Jürg Janett, să își petreacă verile la St. Gal-

len, un orașel la est de Zürich. Acolo, într-un atelier pus la dispoziția sa, Ionesco participa la ședințe de picto-psihiatrie, după cum declară cei doi colecționari. Era vorba de ședințe de picto-psiho-terapie neinstituționalizate, cum mi-a precizat Ion Vianu, care l-a vizitat în acei ani pe dramaturg la St. Gallen și l-a văzut pictând în atelier. Această metodă de diagnosticare și tratament psihiatric a avut succes în epocă, mai ales în Elveția, țara lui C.G. Jung.

În patrimoniul funda-

ței din St. Gallen, Larese und Janett Stiftung, au rămas câteva zeci de lucrări de artă (litografii și guașe) realizate de Eugène Ionesco. În 2003 acestea au fost donate, unele la Muzeul de Artă din Basel, iar altele la New Europe College din București. Aceste surprinzătoare tablouri, realizate de Eugène Ionesco în anii '80, pot fi vizionate la sediul NEC, din strada Plantelor, nr. 21. Îi mulțumesc lui Andrei Pleșu, rectorul NEC, pentru că mi-a oferit aceste informații.

Poeme de Marilena Velicu

Iar plouă

Tu vezi apusul ud scăldat în lacrimi rupte
Și ploaia londoneză ce-mi picură iar dor?
Pe fruntea mea pătată cu vise întrerupte
Se zbat cu aripi frânte secvențe de amor.

Nu pot cuprinde zarea cu mâinile-amândouă
Să tai felii din terra ca tu să-mi fii aproape,
Dar pot spre dimineață pe florile în rouă
Să îți trimit sărutul cu mângaieri de pleoape.

Încet se lasă noaptea, și nu aprind lumina
Îți scriu cuvinte albe pe file înecate,
Dar nu ajung la tine, tu ai lăsat cortina
Mă pierd în întuneric, și stelele-s plecate.

Iubirea mea albastră

Dă-mi ochii tăi să văd cu ei albastru
Sub clopotul de cer să mă ascund,
S-aștept în noapte geana unui astru
Să-mi lumineze zâmbetul rotund.

Dă-mi gingășia pruncului din tine
Să-mi fac din ea pecete pentru o zi,
Albastru fie-mi glasul în suspine
De am să-mi pierd dorința de-a iubi.

Dă-mi umăru-ți puternic ca un munte
Când norii mă apasă tot mai greu,
Smulgând durerea-mi neagră de pe frunte
Să-i dai privirii mele curcubeu.

Dă-mi freamătul tăcerii să-ți ascult
În respirații dulci să-ți dăruiesc,
Sărut uitat de vânt, nimic mai mult
Albastrului din cer să-i mulțumesc.

Crucea și Învierea în poezia Golgotei românești (2)

**Gheorghe-Constantin
Nistoroiu**

Tăiș de fulger scapără-n ochiul conștiinței, la jalea țării sfâșiate și viforâtele gânduri beau cupa amară oferită de hămesitelor haite. Neamul sângeră, țara oftează, iar moartea hădă pândește orice ușă, orice portiță. Foamea s-a cuibărit printre lanțuri, iar setea s-a zăbrelit în nesomn. Șoaptele celulei par un cântec de mlaștină, iar văzduhul se scutură autumnal peste temniță. Aiudul devine altarul tinereții României și ruga, Vercernie și Cântec de luptă. Pune metanie nădejdi pentru atâția care se tot duc... Pe răbojul vieții scrie stihurile lor. Chipul tinerilor li se șterge din primăvară și vară, căci se tot apleacă peste ei câte-o ramură de spini.

Dacă-mi lipesc urechea de cimentul celulei, ascult, ascult/ cum sângele temniței, ca un mare tumult, / ca un geamăt abrupt, / curge pe dedesupt, / curge torent de veninuri amare, / ținut în pământ sub zăvoare. / Sângele temniței, prizonier, / gâlgâie n cruntă durere / pe sub piatră și pe sub fier, / pe sub osândă, pe sub zăcere, / prin subterane artere. / Lipesc urechea jos și-l aud: / uneori fierbe cu muget fierbinte, / plânge, plânge în fund de morminte... / Alteori țipă, sălbatec și crud. / ca o aprigă poftă de viață, / sau şuieră a ispită răzleață. / cu brânciul ei ațâțător / la jaf, la omor... / Sub mării amari bolovani, / cineva urlă de o mie de ani, / cineva cântă de un veac, / cineva n-are geamăt,

nici leac, / altul cheamă și cheamă, / altul blesteamă, / altul cu n'treg cuțitul / ucide granitul... / Sub mării, amari bolovani, / sângele temniței fierbe de-o mie de ani. / Aud, aud, / cu urechea pe piatră plecată, / gârla lui răsculată. / Îi simt, îi simt / smoala aprinsă, fonta lichidă, / otrava toridă. / Și carnea mea trosnește deodată, / din zăvoare drăcești, / prin mădulare să se deschidă / ca niște uși, ca niște ferești: -Intră, sânge al temniței, intră. / vino din funduri nepământești, / vino să mă cotopești... / Îl chem., îl chem, iar și iar, / și sângele temniței vine, / vine și urcă în mine, / clocotitor de pojar. / Sângele temniței urcă în mine / cu neodihnitul lui zvon, / din fier, din iad, din beton... / Și sângele temniței sparge belciuge, / și urcă în mine și muge, / și fierbe și geme și plânge, - / crâncetul temniței sânge. / Și ard cu el, și vuiesc, și mă zbat, / și urlu și sânger, cu fluxu-i turbat, - / și cântă, pe urmă, roșul torent / se trage din mine, îndărăt, în ciment, / cu sângele temniței greu / mă trag din mine și eu, / și plec cu el, grozavui suvoi, / sub ciment, înapoi... (Sângele temniței)

Doinele-n cârje colindă munții plini de revoltă. Nici Gheorghe, nici Ion nu se mai ridică. Salcâmul de lângă fântâna sufletului n-a mai înflorit. Umbrele morții zidesc catafalcul plecării... Patima urii devine colind al iertării, iar Sângele temniței, rod pânguie pentru cules își primenește ofranda. Pământul înroșit cu vieți nevino-vate de miri, devine potir de cu-

minecare a cerului. Creanga de aur a inimii cântă imnul celor ce s-au dus.

Morminte dragi, luminează vie, / sporite-ntruna an de an, / noi v-auzim curgând sub glie / ca un suvoi subpământean. / Ați luminat cu jertfe sfinte pământul până-n temelii, / că țara arde de morminte / cum arde cerul de făclii. / Ascunse-n lut ca o comoară, / morminte vechi, morminte noi, / de vi se pierde urma-n țară, / v-o regăsim mereu în noi. / De vi s-a smuls și flori și cruce, / și dacă locul nu vi-l știm, / tot gândul nostru-n el v-aduce / îngenuncheri de heruvim. / Morți sfinți în temniți și prigoane, / morți sfinți în temniți și furtuni, / noi ne-am făcut din voi icoane / și vă purtăm pe frunți cununi. / Nu plângem la crimă de sânge, / ci ne mândrim cu-atâți eroi. / Nu, Neamul nostru nu vă plânge, / ci se cuminecă prin voi. (Imn morților).

Andrei Ciurunga, Voievodul liric al Basarabiei răstignite, ilustru poet al Crucii, a fost condamnat pentru poezia sa martirică. „Cântecele sale de dor și de război”, adunate într-un volum în Februarie 1950, la Chișinău, i-au adus 4 ani de condamnare politică și interdicția de a nu mai scrie un vers. Dar, cum Canalul Morții, a devenit Golgota dobrogeană a zecilor de mii de osândiți, și imn al devenirii lor, Andrei Ciurunga nu s-a astâmpărat și a transformat Canalul în Poemul pătimirii, pentru care a mai primit 18 ani de temniță. Zidit din argilă și foc și-a frământat zilele-n cântare și visele stropite cu soare s-au împletit din răsărituri mângâieri. Din zările rotunde și-a împletit șoaptele cuvintelor fermacate, ca o legănare de salcâm roz. Drumeață i-a fost rugăciunea, care i-a smălțuit sufletul cu lumină la chemarea trăirii. Șoaptă de vioară, inima-i purcede ca jertfa să-și suie peste Carul Mare. Din suvoiul regal al Danubiului și-a împletit lacrimile sale pentru Basarabia. **Va urma**

...o lectură de argint

Continuare din pagina 24

sabilul colectiv și atitudinea gregară ce caracterizează omul român în materie de valori dacă nu chiar blestemul pomelnicului ars ce începe a defini lumea de aici, care își pierde memoria și își uită predecesorii. Etapele ce aduc, la drept vorbind, „moartea definitivă” se observă și în ceea ce este postumitatea lui Miron Radu Paraschivescu. Uita-rea apărui și chiar se multiplică, de îndată ce poetul dispăruse din manualul școlar iar numele încetă să mai circule pe această direcție. Acest moment așeză o placă grea, de granit, peste valoarea populară a unei opere ce nu se socotise vreodată a fi prea în exces folosită în scop educativ.» (în ediția I: p. 123 / în ediția a II-a: p. 11).

Și prin exemplarea lucrare cazuistic-monografică, Radiografia „spiritului creol” – cazul Miron Radu Paraschivescu, Artur Silvestri se dovedește a fi un veritabil spirit balzacian, nu „creol”, și de aici, poate, impresia de „descendăță călinesciană”, pe care i-o evidențiază, în 1981, criticul Nicolae Ciobanu, pe lângă exact-aplicatele „epitete-binom”, valabile pentru toate anotimpurile-i creatoare, «dezinvolt și prețios, retoric și fastuos, grațios și incisiv – într-un cuvânt, impunătoare alură de critic artist», și – mai adăugăm noi (pentru scandare) – un justițiar incontestabil și bărbos, ca un adevărat atlet al lui Iisus Hristos. Iar dinspre lumina istoriei veridice a literaturii valahe, Radiografia „spiritului

Veneția, fără...

Continuare din pagina 7

tici, verzi, ca de lagună mortală, pe unde va călători în odăile cu plușuri roșii, vechi, printre ușile stranii și pe sub candelabrele de cristal, pe lângă vitrinele oarbe; și în lumea lui imaginară, de crepuscul mort, auzi foșnetul șalului ei de mătase.

Barca se apropiase și în curând aveau s-o audă; prin ochii împăienjeniți, ea distinse culorile aproape genezia- ce, învâlmășite. – Mă numesc Isadora, nu-i așa? – zise, închizând ochii.

creol“..., de Artur Silvestri, rămâne una dintre cele mai profunde analize ale „întregului” operei lui Miron Radu Paraschivescu, din câte s-au ivit până în prezentul, ori până în „perfectul conjunctiv”*** de azi (*Artur Silvestri, «Radiografia spiritului creol – Cazul Miron Radu Paraschivescu», ediția a II-a, îngrijită de Mariana Brăescu Silvestri, București, Editura Carpathia, 2010; pagini A-5: 320; ISBN 978-973-7609-51-9. ** O variantă a prezentei cronici, cea de la ediția I, cu titlul O carte despre autorul «Cântecelor țigănești», a apărut în revista timișoreană, Rostirea românească, anul XI, nr. 1 – 2 – 3 / ianuarie – februarie – martie, 2005, pp. 63 – 65).

Nu mi-a fost dat...

Continuare din pagina 16

anume sens opiniile noastre, ale celor care i-am stat aproape, i-am fost prieteni, ucenici sau i-am fost tovarăși de idei lui Artur Silvestri, acest om cu totul special pe care destinul tragic l-a luat înainte de a-și săvârși opera, de-a o duce până la capăt și de a ne duce pe noi, cei care încă mai sperăm că lumea poate să fie frumoasă, spre idealurile cu care încercăm să supraviețuim. Deocamdată aces-

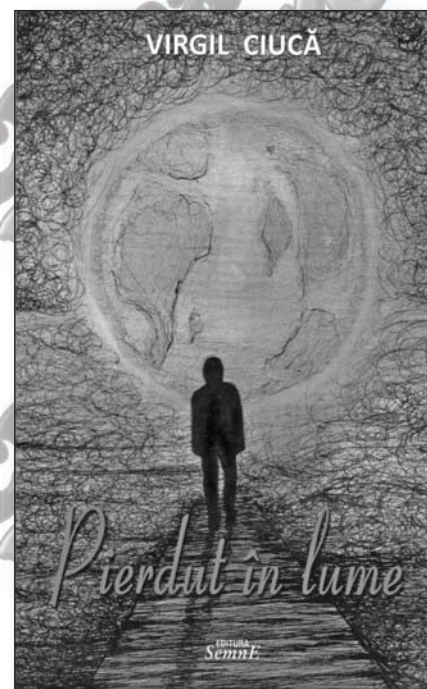
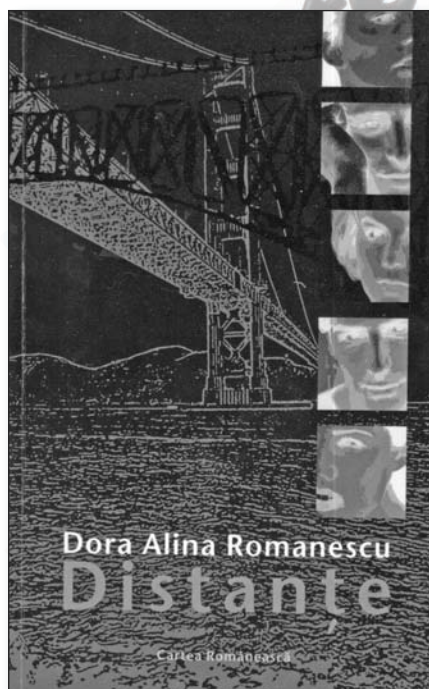
tea sunt puținele și greu adunatele opinii despre Artur Silvestri. În carte am reușit poate mult mai concentrat dar și mai adânc să-l înfățișez în complexitatea ființei sale. Aș putea să vă povestesc multe lucruri, multe nopți care ne-au adunat pe internet. Eu sunt robul cărții și al hârtiei dar vrând nevrând a trebuit să mă convertesc și la internet. Am comunicat cum n-am comunicat cu ni-

meni. Fiecare gând al meu a avut un răspuns la gândurile sale. Au fost gânduri nu doar despre noi și despre nevoile noastre umane ci gânduri despre nevoile – și iertați-mă dacă sunt patetic – despre nevoile Patriei noastre, ale Neamului nostru, ale celor care se adună în această albie mare a Româniității. Sunt bucuros că se poate face măcar acum o celebrare a lui Artur Silvestri.

Închei spunându-vă că pe parcursul unui deceniu l-am așteptat la Timișoara, l-am tot rugat să vină. Din motive mai

mult sau mai puțin subiective n-a putut să ajungă la Timișoara și iată că această sărbătorire a sa, pe care am proiectat-o cu ani în urmă se înfăptuiește și îmi pare bine acum, alături de dumneavoastră, în această atmosferă caldă, frățească

Notă: fragment din discursul scriitorului Ion Marin Almăjan la evenimentul lansării volumului ARTUR SILVESTRI - Așa cum l-am cunoscut, în cadrul târgului de carte Caravana GAUDEAMUS Timisoara, 2011

Cărți noi în biblioteca revistei Climate literare

